

T.C.

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**YEREL DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİ: MANİSA YUNUS EMRE KENT
KONSEYİ ÖRNEĞİ**

Hazırlayan

İbrahim Gökhan GENCÜR

Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Doç. Dr. Sefa USTA

KARAMAN – 2020

T.C.

KARAMANOĞLU MEHMETBEY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**YEREL DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİ: MANİSA YUNUS EMRE KENT
KONSEYİ ÖRNEĞİ**

Hazırlayan

İbrahim Gökhan GENCÜR

Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Danışman

Doç. Dr. Sefa USTA

KARAMAN – 2020

TEZ ONAY SAYFASI FORMU

Doküman No	FR-285
İlk Yayın Tarihi	05.02.2018
Revizyon Tarihi	
Revizyon No	00
Sayfa No	1/1

YEREL DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİ: MANİSA YUNUS EMRE KENT KONSEYİ ÖRNEĞİ

Tezin Kabul Ediliş Tarihi: 13.12.2019

Jüri Üyeleri (Unvanı, Adı Soyadı)

Başkan : Doç. Dr. Sefa USTA

Üye : Doç. Dr. Hakan CANDAN

Üye : Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU

İmzası

Bu tez, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Müdürlüğü'nün 12/12/2019 tarih ve E35221 sayılı yazısı ile belirlenen jüri
tarafından kabul edilmiştir.

Enstitü Müdürü: Doç. Dr. İdris Nebi UYSAL

Hazırlayan

Kalite Sistem Onayı

ÖNSÖZ

Demokrasinin, yerelden başlayarak tabana tüm ülke geneline ulaşp, gelişerek halkın geniş katılımının sağlanmasında, önemli bir katkısı olacağı düşünülen yerel yönetim kuruluşları ve kent konseyleri, toplumun geniş katılımlı temsiline olanak veren, aklın ve yönetişim ilkelerinin hâkim olduğu önemli aktörlerdir. Bu düşünceden hareketle Türkiye’de bu konuda atılan ilk adım 2006 yılında gündeme gelen Yerel Gündem 21 olarak ta ifade edilen ülkemize has bir yönetsel platform ve devamında 2005 yılında hayata geçirilen Belediye Kanunu’nun 76. Maddesine göre oluşturan kent konseyleridir.

Tezin konusunun seçilip, şekillenmesinde ve içeriğin oluşmasında desteğini esirgemeyen, zaman ayırarak motive eden danışman hocam Doç. Dr. Sefa USTA’ya teşekkürlerimi sunarım. Tez jürimdeki hocalarım Doç. Dr. Hakan CANDAN ile Doç. Dr. Mustafa KOCAOĞLU’na ayrıyeten teşekkür ederim. Ayrıca, bu süreçte desteklerini esirgemeyen eşim Hülya GENCÜR’e, tez çalışma notlarımı karıştırarak beni motive eden oğlum Ali Kerem’e, çalışmalarımı teşvik eden başta kardeşim Selçuk Gencür olmak üzere tüm aile fertlerine şükranlarımı iletiyorum.

İbrahim Gökhan GENCÜR

ÖZET

Halka en yakın yönetim birimleri olarak yerel yönetimler demokrasinin tabana yayılmasında, halkın yerel karar alma sürecine dâhil olmasında önemli roller üstlenmektedir. Demokrasinin yerelden başlayarak ülke geneline yayılacağı düşüncesinden beslenen yerel demokrasi anlayışının en önemli aktörleri, yerel yönetim kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve kent konseyleridir. Kent konseyleri toplumun farklı kesimlerinin bir arada temsil edildiği, ortak aklın hâkim olduğu, yerel yönetişimin ve yerel demokrasinin en önemli aktörlerdir.

Türkiye’ye özgü bir deneyim olarak 2006 yılında hayata geçirilen kent konseylerinin arka planı Yerel Gündem 21 platformlarına dayanmaktadır. 2005 yılında kabul edilen Belediye Kanunu’nun 76. Maddesine istinaden oluşturulan kent konseyleri, kamu-özel ve sivil toplum kuruluşlarının bir arada temsil edildiği oluşumlardır. Kent konseylerinin oluşumu ile birlikte Türkiye’de yerel demokrasinin yerleşik hale gelmesine yönelik önemli düzenlemeler hayata geçirilmiştir. 2003 sonrası süreçte kabul edilen Belediye, İl Özel İdaresi ve Büyükşehir Belediyesi Kanunları ile birlikte adem-i merkeziyetçi, katılımcı, demokratik, şeffaf ve hesap verebilir bir yönetim anlayışının hayata geçirilmeye çalışıldığı ifade edilebilir. Demokrasi okulu işlevi görmesi beklenen yerel yönetimlerin yeniden yapılandırılması noktasında Avrupa Birliği hızlandırıcı bir rol üstlenmiştir.

Buradan hareketle hazırlanan çalışmanın temel sorunsalı, yerel demokrasinin hayata geçirilmesinde kent konseylerinin nasıl bir rol oynadığının incelenmesidir. Bu sorunsal çerçevesinde hazırlanan çalışmanın temel amacı, yerel demokrasinin dayandığı ilkelerin Manisa Yunusemre Kent Konseyinden hareketle değerlendirmeye tabi tutulmasıdır. Çalışmada öncelikle, yerel yönetimler ve demokrasi kavramları incelenmekte, daha sonra Türkiye’de yerel demokrasiyi hayata geçirebilme adına atılan adımlar ele alınmaktadır. Çalışmada son olarak, Manisa Yunusemre Kent Konseyinin işlev ve faaliyetleri irdelenerek yerel demokrasi ve yerel katılımın sağlanmasında nasıl bir rol oynadığı değerlendirilmektedir. Çalışmada, betimleyici analiz yönteminden ve nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan görüşme/mülakat tekniğinden yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Demokrasi, Yerel Yönetimler, Yerel Demokrasi, Kent Konseyleri, Manisa Yunusemre Kent Konseyi

ABSTRACT

Local governments, as the closest government units to the people, play an important role in spreading democracy to the base and getting people involved in local decision-making. The most important actors of the understanding of local democracy, which feeds on the idea that democracy will spread throughout the country starting from the local, are Local Government Organizations, Non-Governmental Organizations and City Councils. The City Councils are the most important actors in local governance and local democracy, where different segments of society are represented together and the common mind prevails.

Implemented in 2006 as a unique experience in Turkey, the background of the city councils is based on the Local Agenda 21 platforms. The city councils established on the basis of Article 76 of the Municipal Law, adopted in 2005, are the entities where public-private and non-governmental organizations are represented together. With the formation of the city councils, important regulations for local democracy have been implemented in Turkey. It can be stated that a decentralized, participatory, democratic, transparent and accountable management approach is attempted to be implemented with the laws of Municipality, Special Provincial Administration and Metropolitan Municipality adopted after 2003. The European Union has played an accelerating role in the restructuring of local governments, which are expected to function as a school of democracy.

The main problem of the study is that it examines how city councils play a role in the implementation of local democracy. The main purpose of the work prepared in this problematic framework is to evaluate the principles on which local democracy is based by the Manisa Yunusemre City Council. In this study, primarily, the concepts of local governments and democracy are examined and the steps taken to implement local democracy in Turkey are discussed. Finally, the functions and activities of the Manisa Yunusemre City Council are examined and how they play a role in ensuring local democracy and local participation. In the study, descriptive analysis method and interview technique, which is one of the qualitative research methods, were used.

Key words: Democracy, Local Governments, Local Democracy, City Councils, Manisa City Councils,

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER.....	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	vii
TABLolar LİSTESİ	viii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM: YEREL DEMOKRASİ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1. Demokrasi Kavramı.....	5
1.1.1. Demokrasi Tanımı.....	8
1.1.2. Demokrasinin Doğuşu ve Gelişimi	8
1.1.3. Demokrasinin Unsurları	9
1.1.4. Demokrasi Modelleri.....	11
1.2. Yerel Yönetimler ve Dayandığı Değerler.....	22
1.2.1. Demokrasi ve Katılım	23
1.2.2. Etkinlik.....	23
1.2.3. Özerklik.....	24
1.2.4. Özgürlük.....	25
1.2.5. Yeniden Dağıtım	25

1.3. Yerel Demokrasi ve Yerel Demokrasinin İlkeleri.....	26
--	----

1.3.1. Yerel Yönetimler ve Demokrasi İlişkisi: Yerel Demokrasi	26
--	----

1.3.2. Yerel Demokrasinin İlkeleri.....	27
---	----

İKİNCİ BÖLÜM: TÜRKİYE’DE YEREL DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİ

2.1. Türkiye’de Yerel Demokrasinin Yerleşmesine Yönelik Yasal Çerçeve	33
---	----

2.1.1. Demokrasi ve Katılıma Yönelik Düzenlemeler	34
---	----

2.1.2. Etkinlik ve Verimliliğe Yönelik Düzenlemeler	37
---	----

2.1.3. Şeffaflığa Yönelik Düzenlemeler.....	38
---	----

2.1.4. Sosyal Adalet ve Sosyal Belediyeciliğe Yönelik Düzenlemeler.....	40
---	----

2.2. Türkiye’de Kent Konseyleri	41
---------------------------------------	----

2.2.1. Kent Konseyleri Yasal Dayanak	41
--	----

2.2.2. Kent Konseylerinin Kurumsal Yapısı	42
---	----

2.2.3. Kent Konseyi İşlev ve Faaliyet Alanları	42
--	----

2.3. Türkiye’de Yerel Demokrasi ve Kent Konseylerinin Avrupa Birliği İlerleme Raporları	
---	--

Çerçevesinde Değerlendirilmesi.....	44
-------------------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: MANİSA YUNUSEMRE KENT KONSEYİ

3.1. Manisa Yunusemre Kent Konseyinin Oluşumu ve Yasal Dayanağı.....	53
--	----

3.2. Manisa Yunusemre Kent Konseyinin Kurumsal Yapısı	54
---	----

3.3. Manisa Yunusemre Kent Konseyi: Etkinlik ve Faaliyetleri.....	59
---	----

3.4. Manisa Yunusemre Kent Konseyi Meclisleri ve Faaliyetleri.....	60
--	----

3.4.1. Kadın Meclisinin Etkinlik ve Faaliyetleri	60
3.4.2. Engelliler Meclisi Etkinlik ve Faaliyetleri	62
3.4.3. Gençlik Meclisi Etkinlik ve Faaliyetleri	64
3.4.4. Çocuk Meclisi Etkinlik ve Faaliyetleri.....	65
SONUÇ VE ÖNERİLER	67
KAYNAKÇA.....	71

KISALTMALAR LİSTESİ

STK	:Sivil Toplum Kuruluşu
AB	: Avrupa Birliği
BM	: Birleşmiş Milletler
BŞB	: Büyükşehir Belediyesi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
UNHCR	: Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Bürosu

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyeleri.....	58
Tablo 2: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Kadın Meclisi.....	60
Tablo 3: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Engelliler Meclisi.....	62
Tablo 4: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Gençlik Meclisi.....	64
Tablo 5: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Çocuk Meclisi	65

GİRİŞ

Küreselleşme süreci ve iletişim teknolojilerindeki baş döndürücü ilerlemeler kamu yönetimi anlayışını da etkilemiştir. Buna bağlı olarak 1980'lerden sonra hızla değişen dünyada, vatandaş odaklı, vatandaşın yönetime ortak edildiği yeni kamu yönetimi anlayışı öne çıkmıştır. Yeni kamu yönetimi anlayışının öne çıkması ile yerel yönetimler ve kentlerin de önemi artmış bulunmaktadır. Bu doğrultuda yerel yönetim demokrasi ilişkisinin önemi artmış, yerel demokrasinin gelişiminde de katılım kavramı öne çıkmıştır.

Yerel demokrasi, demokratik değerlerin yerel yönetimler için geçerli kılınarak halkın karar alma süreçlerine doğrudan ya da temsilcileri aracılığıyla katılımı olarak ifade edilebilir (Görmez ve Altınışik, 2011: 37). Katılım en basit tanımıyla halkın yönetime ortak olmasını ifade eden bir kavramdır. Katılım yerel demokrasinin gelişiminde, güçlenmesinde halkın demokrasiye olan inancının pekişmesinde, hizmetlerin daha etkin olarak sunulmasında önem arz eder. Yerel demokrasi kavramı içinde yer alan katılımın sağlanması yani vatandaşların yönetim sürecine dâhil olmaları açısından yerel yönetim uygulamaları günümüzde çeşitlilik kazanmıştır.

Bu uygulamalardan birisi olan kent konseyleri vatandaşların yönetim sürecine katılımları açısından önem kazanmıştır. Kent Konseyleri sivil toplum kuruluşları, kamu ve özel sektör temsilcilerinin yer aldığı, ortak işbirliğinin hedeflendiği yapılardır. Bu yapıların tüm kesimlerin seslerini duyurabilmesi, kent sorunlarının tespiti ve çözüm yollarının bulunması yönünden önemli işlevleri üstlenmesi amaçlanmakla beraber uygulamada istenilen sonuca ulaşamadığı, yeterli halk desteğinin ve sivil katılımın sağlanamadığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada yerel demokrasinin gelişimi sürecinde Manisa Yunusemre Kent Konseyi özelinde kent konseylerinin işlevselliğinin araştırılması amaçlanmaktadır. Yine kent konseylerinin oluşumu, organları, misyonu, yasal mevzuatları incelenecek olup, kent konseylerinin işleyişleri ve demokratikleşme sürecine olan etkileri değerlendirilecektir.

Bu noktadan hareketle bu çalışmada Manisa Yunusemre Kent Konseyi açısından yeterli katılımın sağlanıp sağlanamadığı, işlevsel yönden ne gibi aksaklıkların olduğu, hangi noktalarda daha fazla mesafe alındığı gibi değerlendirmelerde bulunulması öngörülmekte olup, belirtilen bu hususların bu konuda yapılan akademik çalışmaların henüz yeterli seviyede olmadığı dikkate alındığında akademik literatüre önemli bir katkı sunabileceği düşünülmektedir.

Kent Konseyleri yönetim sürecine daha etkin bir katılım sağlanması açısından önem kazanmışlardır. Bu sorunsal çerçevesinde hazırlanan çalışmanın varsayımları şu şekilde sıralanabilir:

1- Kent konseylerinin vatandaş ile devlet arasında aracı rolü üstlenerek, kamu yönetimine ilişkin sorunların tespitinde ve çözümünde önemli bir misyonu bulunmaktadır.

2- Yerel demokrasinin hayata geçirilmesinde Türkiye’de kent konseyleri önemli bir işlev görmektedir.

3- Manisa Yunusemre Kent Konseyi’nden hareketle, kent konseyleri yönetime katılmanın bir aracı olarak işlev görmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın temel hipotezi, vatandaşların yönetsel/siyasal karar alma sürecine katılımında kent konseylerinin önemli bir aktör olduğu, fakat bu oluşumlara vatandaş katılımının istenilen düzeyde olmadığı; kent konseylerinin, kentin çözüm bekleyen sorunların tespitinde ve buna yönelik çözüm üretilmesi noktasında etkin olarak

işlev görmede yetersiz kaldıklarıdır. Bu hipotez çerçevesinde hazırlanacak çalışmada, şu sorulara cevap aranacaktır:

- 1- Yerel yönetimler ve demokrasi arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır.
- 2- Yerel demokrasi nedir? Yerel demokrasinin unsurları nelerdir?
- 3- Katılımcı demokrasi ve yerel demokrasinin uygulama araçları nelerdir?
- 4- Son yıllarda Türkiye’de yönetsel ve siyasal katılımın artırılmasına yönelik gerçekleştirilen yasal düzenlemeler nelerdir?
- 5- Türkiye’de kent konseylerinin gelişimi nasıl gerçekleşmiştir? Türkiye’de kent konseyleri nasıl faaliyet göstermektedir?
- 5- Manisa Yunusemre Kent Konseyi ne zaman oluşturulmuştur? İşlev ve faaliyetleri nelerdir?

Çalışmada kent konseyleri, Türkiye bağlamında ele alınacaktır. Bu bağlamda çalışmanın evreni Türkiye’de faaliyet gösteren tüm kent konseyleridir. Çalışmada örneklem olarak Manisa Yunusemre Kent Konseyi incelenecek ve değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Çalışmanın temel kısıtlılığı ise Türkiye’de kent konseylerinin genel hatlarıyla ele alınması ve kent konseylerinin Manisa Yunusemre örneği üzerinden değerlendirilmesidir.

Bu bağlamda hazırlanan çalışmada betimleyici araştırma yöntemi ve eleştirel literatür taraması yönteminden yararlanılarak ilk bölümde demokrasi ve yerel yönetimler arasındaki ilişki, yerel demokrasi, katılım, katılımcı demokrasi kavramları ile yerel katılım ile demokrasi ile ilgili kavramsal çerçeve ele alınacaktır. Daha sonra ikinci bölümde, yerel demokrasinin uygulama biçimi olarak kent konseyleri teorik yönden incelenerek, işleyiş ve mevzuat açısından Türkiye’de kent konseyleri irdelenecektir. Çalışmanın son kısmında

ise nitel araştırma tekniklerinden mülakat ve söyleşi yönteminden yararlanılarak Manisa Yunusemre Kent Konseyi örneği ele alınacak işlev ve faaliyetleri değerlendirilecektir. Sonuç kısmında ise kent konseylerinin sorunlarının neler olduğuna yönelik tespitlerde bulunularak, uygulamadaki eksiklikler, yapılması gerekenler ve öneriler de ortaya konulmaya çalışılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM: YEREL DEMOKRASİ: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde demokrasi ve yerel yönetimler arasındaki ilişki, yerel demokrasi, demokrasi ve katılım, demokrasi kavramları ve yerel katılım ile demokrasi ile ilgili kavramsal çerçeve ele alınmaktadır.

1.1. Demokrasi Kavramı

Demokrasi, Eski Yunanca demos ve cratos sözcüklerinden türeyen bir kelime olarak halkın kendi kendisini yönetmesi anlamına gelmektedir. Demos Eski Yunanca deme (mahalle) kökünden gelmekte ve ‘‘Mahallede yaşayan halk’’ anlamında, Cratos sözcüğü ise ‘‘Yönetim’’ anlamında kullanılmaktadır (Ertan, 2003).

Demokrasi, günümüzde birçok toplumun benimsemiş olduğu, halkın yönetim süreçlerine dahil edilmesini gerekli kılan bir kavramdır. Küreselleşme ve teknolojinin gelişmesiyle temsili demokrasi günümüzde yetersiz kalmış ve halkın yönetim süreçlerine katılımı kaçınılmaz olmuştur (Özgiraz ve Zeren, 2009:1). Halkın yönetim süreçlerine katılımının sağlanması ise yerel demokrasinin gelişimine bağlıdır. Yerel demokrasi, demokratik değerlerin yerel yönetimlerde uygulanması, halkın karar süreçlerine doğrudan ya da temsilciler vasıtasıyla katılımı olarak ifade edilebilir (Görmez ve Altınışık, 2011: 37). Yerel demokrasi unsuru olarak yerel yönetimler demokratik katılıma en uygun birimlerdir (Çukurçayır, 2002: 101).

Yerel demokrasinin işlerlik kazanabilmesi için gerekli olan bazı ilkeler vardır. Demokratik davranış ilkesi, etkinlik ve verimlilik ilkesi, sosyal adalet ilkesi, tarafsızlık ilkesi, şeffaflık ilkesi bunlara örnek olarak sayılabilir (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 90-93). Demokratik davranış ilkesinin vatandaşlarca benimsenmesi açısından yerel yönetimler

oldukça önemlidir. Etkinlik ve verimlilik ilkesi, Etkinlik, hizmet için ayrılan kaynak ile amaç arasındaki uygunluk olarak tanımlanabilir. Verimlilik de bir mal veya hizmetin daha az kaynakla üretilmesi olarak tanımlanabilir (Eryılmaz, 2012: 171-172). Sosyal adalet ilkesi ise yerel halk arasında ayrımcılığa neden olabilecek hizmet ve faaliyetten uzak durmaktır. Tarafsızlık ilkesi denildiğinde, yerel yönetimin tüm vatandaşlara eşit düzeyde hizmet vermeyi amaç edinmesi diyebiliriz. Şeffaflık ilkesi, yerel yönetimlerin karar verme ve uygulama süreçlerini halka açık hale getirmesi ve halkın da katılım ve denetim açısından daha aktif hale gelmesi olarak görebiliriz. Yerel demokrasinin işler hale gelmesi açısından yerelde faaliyet gösteren ve halkın sorunlarını ve isteklerini dile getirip, yönetime katılım sağlamasında kent konseyleri önemli bir işlev görmektedirler (Alodalı ve Usta, 2012).

Katılım yerel demokrasinin gelişimi ve kökleşebilmesi diğer bir ifadeyle yerel düzeyde halkın demokrasi bilincinin gelişip güçlenebilmesi için, vazgeçilmez bir araç olmakla birlikte aynı zamanda yerel hizmetlerin etkin, ucuz ve çabuk olarak yerine getirilebilmesinde de önemli bir unsurdur (Çukurçayır, 2008: 29). Yerel katılımın sağlanmasıyla yerel demokrasiyi tesis etmek, yerel yönetimlerin etkin ve verimli hizmet sunabilmesini sağlayabilmek için günümüzde katılımcı modellerin oluşturulması ve bunların uygulanması önem kazanmıştır.

Katılım denilince sadece halkın yönetim ve karar alma sürecine katılımı değil aynı zamanda demokratik mekanizmaların geliştirilmesi ve halkın denetim işlevinde de etkin olması anlaşılmalıdır. Bu açıdan bakıldığında yerel yönetimlerde bir yandan halkın yerel yönetimi etkin olarak denetlemesini sağlayan yöntem ve mekanizmalar oluşturulurken diğer yandan yerel yöneticilerin halka hesap vermesini sağlamaya yönelik mekanizmalar geliştirilmekte, birçok yerel yönetim bu konuya eğilmektedir. Yerel siyasete katılımın sağlanması açısından kent konseyleri, halk oylaması, halk toplantıları, geri çağırma, yurttaş

kurulları, iletişim demokrasisi (İnternet), kamuoyu yoklaması, Yerel Gündem 21, yuvarlak masa toplantıları, belediye meclisi toplantıları, danışma kurulları, dilekçe ve çeşitli forumlar sayılabilir (Demir, 2008).

Yerel Gündem 21, sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması açısından kalkınma ve çevrenin korunması arasında dengeyi hedefleyen küresel uzlaşmanın ve politik taahhütlerin en üst düzeyde ifadesi olarak 1992 yılında Rio de Janerio’da yapılan Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda kabul edilen Gündem 21 metninin yerele yansımasıdır. Yerel Gündem 21 sürecinin temel amaçlarından birisi yerel demokrasinin yaşama geçirilmesi olması nedeniyle bu kapsamdaki çalışmalar gönüllülük esasına dayanır ve halka açıktır (Adıgüzel, 2003: 51).

Dünyadaki ve ülkemizdeki Yerel Gündem 21 uygulamaları, belli bir şablona göre oluşturulmak yerine her kentin özel koşullarına, değerlerine ve önceliklerine göre şekillenmektedir. Bulunan bazı ortak noktalar ise kent konseyleri yapısı içinde yer alan ve tüm paydaşların yeterli oranda temsilini esas alan dengesizlikleri ortadan kaldırmayı hedefleyen hususlardır (Pektaş ve Koçak, 2007: 132). Özellikle gençler, kadınlar ve engelliler alanlarındaki örgütlenmeleri ve aktif çalışmaları ile bilinmekte olan Yerel Gündem 21’ler kent konseylerinin yapılanmasını ve çalışmalarını kolaylaştırmıştır.

Bu noktadan baktığımızda yerel demokrasi kavramı ülkemizde gelişim göstermekte olup, 5393 sayılı Belediye Kanunu ile düzenlenen Kent Konseyleri ve Hemşehri Hukuku ile halkın toplantılara katılımının sağlanması buna örnek gösterilebilir. Türkiye’de yeni gelişen bir uygulama biçimi olarak Kent Konseyleri, Yerel Gündem 21 ile birlikte 1997 yılı sonlarında sivil toplum hareketi olarak ortaya çıkmış ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile birlikte 2005 yılında yasal statüye kavuşmuştur.

2006 yılında yürürlüğe giren Kent Konseyleri Yönetmeliğine göre Kent Konseyi; Merkezi yönetimin, yerel yönetimin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının ve sivil toplumun ortaklık anlayışıyla, hemşehrilik hukuku çerçevesinde bulunduğu bir yapı olarak tanımlanmaktadır. Kent Konseyleri, kentin kalkınma önceliklerinin, sorunlarının ve vizyonlarının sürdürülebilir kalkınma ilkeleri temelinde belirlendiği, tartışılıp çözümler üretildiği demokratik yapılar olarak da değerlendirilebilir. Belediye Kanunu ile uygulamaya geçirilen Kent Konseyleri, belediyelerdeki katılımı, yerel iletişimi, gerçekleştirmek üzere oluşturulmuşlardır (Kent Konseyi Yönetmeliği, md. 4-b).

1.1.1. Demokrasi Tanımı

Demokrasi terimi, yunanca kökenli demos yani halk ve kratos yani yönetim kelimelerinden bir araya gelmiştir. Kelime olarak halk yönetimi anlamına gelmektedir (Yayla, 2004: 60). Her ne kadar iki kelimenin birleşimi gibi gözüксе de anlamca çok geniş ve çok yönlü bir kavramdır (Sartori, 1996: 3). Bu geniş kavram bireylerin özgürlük ve eşitliği ile toplumun refah ve adaletini, halkın yönetenlere karşı üstün oluşunu da kapsamaktadır. (Pustu, 2005:122). Demokrasi, idarecilerin devlet yönetiminde halka karşı sorumlu oldukları ve seçimle göreve gelen halkın temsilcilerinin rekabet ve işbirliği içinde hareket etikleri farklılıkları bir araya getiren bir sistemdir (Sarıbay, 2015: 7-12).

1.1.2. Demokrasinin Doğuşu ve Gelişimi

Yukarıda bahsedildiği gibi anlamca çok geniş ve çok yönlü bir kavram olan demokrasi kavramı, batı uygarlığının bugüne kadar meydana getirdiği siyasal bir yapıya verilen isimdir. Demokrasi teorisi Eflatun ve Aristo'ya kadar uzanan bir ana söylemden

hareketle gelişmiştir. 2. Dünya Savaşının sonuna kadar bu ana söylem demokrasi kavramına temel kimliğini vermiştir (Sartori, 1996: 3). Eski Yunan'da Eflatun ve Aristo siyasal yönetim sistemlerini sınıflandırmışlardır. Eflatun demokrasi, tiranlık, oligarşi, aristokrasi ve timarşi olarak yaptığı sınıflandırmada demokrasiyi halkın yönetimi şeklinde tanımlamıştır. Eflatun, diğer yönetim sistemlerinde olduğu gibi demokrasinin de sistem olarak bozulacağını ve despotizme dönüşeceğini savunmuştur. Aristo ise tiranlık, monarşi, oligarşi, aristokrasi, polity ve demokrasi olarak siyasal yönetim sistemlerini altı ayrı biçimde sınıflandırmıştır. Aristo, demokrasiyi tanımlarken halkın karar alma ve uygulama noktasında çoğunluğun kendi kişisel çıkarlarına yönelik hareket ettiğini belirtmiştir (Aktan, 2016:3-4).

1.1.3. Demokrasinin Unsurları

Demokrasi kavramının dayandığı belli başlı unsurlar içerisinde özgürlük, eşitlik, hoşgörü, çoğulculuk, temsil ve hukukilik gibi kavramlar ön plana çıkmaktadır (Ergin, 2008: 30-32). Demokrasi kavramı iki temel ilkeye dayanmaktadır. Bunlar, özgürlük ve eşitliktir. Bu iki unsur beraber var olmadığında demokrasi kavramından bahsetmek mümkün değildir (Pustu, 2005: 122).

Özgürlük: Bireyin eylemlerinin ve olanaklarının engellenmemesini, bireyin nasıl olmak istiyorsa öyle olabilmesini, yapmak istediklerini yapabilmesini ifade eder (Erdoğan, 1996:180). Demokrasinin unsuru olan özgürlük sınırsızlığı değil başka bir bireyin özgürlüğünün başladığı yerde sınırlandığını ifade etmektedir (Pustu, 2005: 122). Bireyin özgürlüğü, beraber yaşam sürdüğü diğer bireylere karşı da sorumluluk duymasını gerekli

kılar. Bu gereklilik bireyin hem kendi hem de diğerlerinin hakkını korumasını sağlar (Çukurçayır, 2012: 10).

Eşitlik: Bütün bireylerin eşit olarak siyasal değerde olmasını, bireyler arasında ayırım yapılmamasını, bireylerin siyasal yönetim içerisinde katılım sürecinde aynı derecede hak sahibi olmasını ifade etmektedir (Pustu, 2005: 122). Özgürlük ve eşitlik unsurları tarihsel süreç içerisinde gelişen bireysel ve toplumsal hak olarak pratikte demokrasinin başarısını da belirlemektedir (Çukurçayır, 2012: 13).

Hoşgörü: Demokrasi ve demokratik ortam ancak hoşgörü olursa hayat bulabilir. Çünkü bireylerden kaynaklanan farklılıkların olduğu durumlarda ve aykırılıların sergilendiği durumlarda demokrasi rejimi ortaya çıkmaktadır. Böylece rejimin kalıcı olabilmesi için hoşgörülü insanların var olması gerekmektedir. Bu sayede hoşgörünün var olmasıyla farklı görüşler ifade edilebilme zemini bulur ve demokrasi bu sayede varlığını sürdürür ve devam ettirir (Çeçen, 1995: 578).

Çoğulculuk: Demokrasi dar anlamıyla halkın egemenliği yani halkın kendi kendisini yönetmesi anlamına gelmektedir. Bu bağlamda çoğunluğun yönetimi değildir (Turhan, 1995: 129). Halkın bir kısmının değil tamamının yönetim şeklidir. Böylece az olan kesimin hak ve hürriyetlerinin de siyasi gücü elinde bulunduranların güvencesinde olmasını doğurur. Siyasi gücü elinde bulunduranların halkın ve toplumun tamamına bu gücü eşit dağıtmasıyla çoğulculuk unsuru sağlanmış olur. Böylece siyasi gücü elinde bulunduran iktidarın toplumdaki bütün kesimler tarafından denetlenmesi sağlanmış olur (Turhan, 1988: 71).

Temsil: Demokrasi, halkın yani milli iradenin parlamentoda temsil edilmesi düşüncesine dayanmaktadır. Bu sürecin işleminde hızlı nüfus artışı nedeniyle halkın

karar alma sürecine katılımında zorluklarla karşılaşmaktadır. Bu nedenden dolayı halkın doğrudan demokrasi ile değil de temsili demokrasiyle yönetime katılması durumu ortaya çıkmaktadır. Halk seçtiği parlamenterleri meclise göndererek kendisinin temsil edilmesi yetkisini vermektedir (Ergin, 2008: 30-31)

Hukukilik: Demokratik rejim, yöneticilerin ve yönetilenlerin hukuka bağlılığını gerektirmektedir. Yöneticilerden tarafından belirlenen ve uygulanan politikaların hukuksal çerçeveden gözden gerilmesi gerekmektedir. Bu bağlamda, hukukilik unsuru, Hukuk Devletin gereği olarak önceden belirlenen kurallara uyulmasını ve başka bir otoritenin hukuka aykırı uygulamada bulunamayacağını belirtmektedir. Hukukun olmadığı yerde demokrasiden bahsetmek mümkün değildir (Kahraman, 2015: 9).

Tahammül: Bir toplumda ve halk içinde biz ve onlar ayrımı yapılması iç dinamiklere yarar vermektedir. Öteki ayrımı yapılması bireyler için tehdit olarak algılanmaktadır. Bu bağlamda demokrasi, toplum içindeki bireylerin birbirlerinin düşünce ve davranışlarına tahammül etmeyi gerekli kılar. Ötekileştirme ve demokrasi birbiriyle beraber var olamaz (Kahraman, 2015: 9).

1.1.4. Demokrasi Modelleri

Demokrasinin birkaç modeli vardır. En önemlileri doğrudan demokrasi ve temsili demokrasidir. Doğrudan demokrasi vatandaşların yönetime doğrudan, vasıta olmadan devamlı katılımıyla sağlanır (Yayla, 2004: 61). Her ne kadar doğrudan demokrasi idealmiş gibi gösterilse de bugünkü toplum hayatlarında uygulanması zor ve baskıcı ve tek tip başka düşünceye izin vermeyen bir konuma getirebilir. Eski Yunan’da şehir devleti modeli olarak

öne çıkan doğrudan demokrasi halkın arada bir temsilci olmadan doğrudan alınan kararlara katılımı şeklinde ifade edilebilir.(Bozkurt. 2014: 229)

Temsili demokrasi, liberal demokrasinin en yaygın halini göstermekle birlikte sınırlı ve dolaylı bir demokrasi anlayışını temsil etmektedir. Bu sınırların ilki halkın yönetime kesik ve kısa bir zaman için katılmasıdır. İkincisi ise demokratik yönetimin yetkileri ve hareket sahası toplum bireylerinin haklarını esas alan anayasal rejimle sınırlıdır. Temsili demokrasinin dolaylı olması ise, halkın yani seçmenlerin iktidara gelen yönetimi doğrudan kullanamaması ve yönetimde temsil edecek kimseleri seçmesidir (Yayla, 2004: 61-62).

1.1.4.1. Klasik/Doğrudan Demokrasi

Halkın egemenliği doğrudan kendisinin kullandığı, gerekli kararları bizzat kendisinin vasıtasız, aracısız aldığı demokrasi türü olan doğrudan demokraside halk ile yönetici topluluğu arasına herhangi bir vasıta, temsilci girmeden ideale yakın bir model öngörülür. (Şenel 2014: 16)

Doğrudan demokrasi modelinde halk kendi ile alakalı konularda yönetime tek tek oy verip katılımında bulunurlar. Bu demokrasi modeli nüfusun az olduğu küçük şehir devletlerinde mümkün olabilmektedir. (Bayrakçı, 2002: 90).

Bu nedenle Klasik demokrasi modelini tanımlarken Antik Yunandaki şehir devletleri (polis) akla gelmektedir. O zamanlarda tek bir devlet ve tek bir hükümetle yönetim söz konusu değildi. Çok sayıda bağımsız şehirden ve her bir şehir de ayrı bir siyasi güçten tarafından temsil ediliyordu. Bağımsız şehirler de bağımsız devletleri gösteriyordu. En iyi örnek de Atina şehir devletiydi. Atina şehir devletinde işleyen demokrasi doğrudan

demokrasiydi. Halk yönetime katılıyordu. Siyasi gücü kullanma şekli açısından en ideali gösteriyordu. Ancak yönetim karışık bir durum gösteriyordu (Dursun, 2004: 184). J.J. Rousseau bu durumu “Gerçek demokrasi sadece bir idealdir” sözüyle ifade ederken modern dünyada doğrudan demokrasi modelinin gerçekleştirilmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir (Bayrakçı, 2002: 89).

Atina polisindeki en önemli halk meclisi olarak biline Ekklesia idi. Ekklesia ismi verilen bu meclis bir yıl içinde elliye yakın kez toplanıp en üstün iktidarı elinde bulunduruyordu. Atina’daki yirmi yaşın üstündeki erkek vatandaşların katılımıyla oluşuyordu. Meclis çatısı altında bazı memurların seçimi yapılır. Hukuk çerçevesinde kamu düzeninin devam ettirilebilmesi için gerekli finans, vergilendirme, dış ilişkiler, savaş ilanı, ittifak oluşturma kararı alınması ve yönetimi, ittifak oluşturma, barış imzalama gibi halkın ve toplumun mukadderatını ilgilendiren bütün konularla ilgili görüşülür ve kararlar alınırdı. Gereken durumlar için kurallar oluşturulurdu. Bu meclisin (Ekklesia) hemen altında faaliyet gösteren yaşları otuz yaşın üstünde olan üyelerden oluşan Beşyüzler Konseyi bulunmaktaydı. Bu konsey Ekklesia’nın yürütme ve idare organı vazifesini görüyordu. Beşyüzler Konseyinin altında ise Elliler Konseyi yer alıyordu. Elliler konseyi Beşyüzler Konseyine teklifler oluşturmakla görevliydi. Elliler konseyinin altında sadece bir gün görevli olan Konsey başkanı bulunmaktaydı. Bu sayede Atina demokrasisine ait kurumsal yapı teşekkül etmiş bulunuyordu. Özetle, yirmi yaşını geçmiş yerli erkeklerden oluşan vatandaşlar bir meclis (Ekklesia) çatısı altında toplanıyordu. Bu meclise karşı belli görevleri olan Beşyüzler Konseyi ve Beşyüzler konseyine karşı sorumlu olan Elliler konseyi ve hepsinin üzerinde bir konsey Başkanı bulunmaktaydı. Böylece doğrudan demokrasinin temelleri oluşmuş oluyordu (Dursun, 2004, 185). Bu bağlamda sadece yirmi yaşını geçmiş Atina doğumlu erkeklerin Ekklesiaya katılabilmesi kadınların, kölelerin

yabancıların ve çocukların toplantılara katılma hakkının olmaması Atina demokrasisinin (doğrudan demokrasinin) en önemli eksiklerini göstermekteydi. Buradan görüleceği üzere doğrudan demokrasi modeli sayıca kısıtlı bir durumu ortaya çıkarmaktadır. Çünkü belli bir büyüklüğe ulaşmış siyasal birimlerde uygulanması ve sürdürülebilmesi imkânsız hale gelmektedir. Atina’da şehir devletlerinin bulunduğu zaman ve konjonktürün şartlarında her biri bir siyasi birim olması göz önüne alındığında nüfuslarının uygun büyüklükte olduğu görülmektedir. Antik Yunan şehir devletlerinde yetişkin erkeklerden oluşan vatandaş sayısının iki ile on bin arasında değişmekte olduğu belirtilmektedir. Atina polisinde altı bin yetişkin vatandaşın Ekklesia’ya katıldıkları belirtilmektedir. Antik Yunan demokrasisinin zirvede olduğu zamanda altmış bin kadar olduğu tahmin edilmektedir. Bu doğrudan demokrasi ile yönetilen şehir devleti için kalabalık olduğunu göstermektedir (Dursun, 2004: 186).

Meclis toplantılarına katıla halkın sayısı arttıkça katılım fırsatlarının gerileyip giderek ortadan kalkacağı görülmektedir. Doğrudan demokrasinin işlerliği de ortadan kalkacaktır. Aynı şekilde şehir devletinin coğrafi olarak büyümesi de doğrudan demokrasiyi olumsuz etkileyecektir. Örneğin, cumhuriyet dönemi Roma’sında yönetime katılma hakkı sadece soylulara ve aristokratlara verilmişti. Zamanla sıradan halka (plepler) da katılma hakkı verildi. Roma Cumhuriyeti bütün İtalya ve İtalya dışındaki bölgeleri de sınırlarına dahil edince ülkenin sınırları genişledi. Roma dışında yaşayanlara da vatandaşlık hakkı verilmiştir. Bu sayede meclise yani Forum’a katılma hakkı elde etmişlerse de uzaklık sebebiyle bu mümkün olmamıştır. Fiilen imkânsız hale gelmiştir. Sadece Roma’da yaşayanlar katılabilmişlerdir. Aynı duruma örnek Amerika Birleşik Devletleri verilebilir. Ülkenin genişlemesiyle farklı eyaletlerde yaşayanlara Amerikan vatandaşlığı verilmiş

ancak ulusal seçimlerde oy kullanabilmeleri için Washington’a gelmesi gerekmedi. Bu durumda katılımları fiilen imkânsız hale geliyordu (Dursun, 2004: 186).

1.1.4.2. Yarı Doğrudan Demokrasi

Yarı doğrudan demokrasi modeli, doğrudan demokrasi ile temsili demokrasiyi birleştiren bir modeldir. Bu modelde vatandaşlar yine adil, dürüst ve düzenli olarak yapılan seçimlerle kendini temsil edecek yöneticileri seçmektedirler. Temsilciler de siyasal güç yetkisini yönetilenler yani halk adına kullanmaktadırlar. Ancak bu durum her konuda halk adına yetkiyi kullanma hakkına sahip değildirler. Halk (vatandaş) bazı konularda son söz söyleme, karar verme yetkisini bizzat ellerinde tutmaktadırlar. Bu yetkilerini temsilcilere devretmemektedirler. Böylece egemenlik yetkisini beraber kullanmaktadırlar. Bu modelde bu durumu yani halkın son sözü söylemeyi, karar verme yetkisini kendi kullanmayı referandum, veto, teklif hakkı gibi kurumlarla sağlanmaktadır (Dursun, 2004: 189).

Bu durumda yarı doğrudan demokrasi halkın egemenlik hakkını seçmiş olduğu temsilciler vasıtasıyla kullanması nedeniyle temsili demokrasiye, referandum (Halk Oylaması) vb. yöntemler yoluyla bizzat kendisinin kullanması şekliyle de doğrudan demokrasiye benzetilen diğer bir deyişle egemenliğin halk ve seçilen temsilciler arasında yer değiştirdiği demokrasi modeli olarak ifade edilebilir (Tunç, 2008: 1118).

Referandum: Temsilcilerinin yaptıkları yasalar veya aldıkları kararların uygulanabilir hale gelmesi için son sözün halka bırakılması, onayı alındıktan sonra yürürlüğe girmesini sağlayan uygulamadır (Dursun, 2004: 189). Mana olarak halk oylaması anlamında kullanılan referandum bir kanunun yasama meclisince hazırlanıp sonrasında onay için halka sorulması anlamına gelmektedir (Şenel, 2014: 17).

Halk Vetosu: Yasama meclisleri tarafından usulünce kabul edilmiş ve uygulamaya konulan bir yasa veya kararın belli bir zaman diliminde halk tarafından veto edilmesidir. Yürürlüğe konulan bir kanun belli bir sayıda halk tarafından imza toplanarak karşı bir tutum sergilemesiyle halkın itirazı ve vetosu işlemiş olmaktadır. Bunun üzerine itiraz edilen yasa veya kararın halkoyuna sunulmasıyla onay vermesiyle yürürlüğe girmesi ve reddetmesi durumunda yürürlükten düşmesi durumu ortaya çıkmaktadır. Halkın vetosu kurumu, demokrasi kavramı açısından değerlendirildiğinde her konuda egemenliğin ve iktidar yetkisinin temsilcilere bırakılmadığını ve temsilciler tarafından alınan kararlara ve çıkarılan kanunlara karşı itiraz ve veto yetkisinin egemenliğin gerçek sahibi olan halkın elinde olduğunun bir göstergesidir (Dursun, 2004: 190). Halkın siyasi iktidar tarafından alınıp uygulanmak istenen kararlara karşı uygun görmediklerini reddetme hakkı olarak tarif edilen halk vetosu, yasama organı tarafından çıkarılan yasanın veya alınan siyasi kararın, vatandaşlarca belirli bir süre içinde ve belirli sayıda bir imza ile geçersiz sayılma ya da iptal edilme durumudur. Böylece yasama tarafından kabul edilen bir yasanın, tamamen ya da kısmen iptali mümkün olabilmektedir (Ateş, 2009: 72-73).

Halkın Teşebbüsü: Demokrasilerde yasa yapma yetkisi seçilmiş temsilcilere ve temsili kurumlara verilmiştir. Temsili demokrasilerde halkın kanun önerme yetkisi ve hakkı yoktur. Doğrudan demokraside kanun teklifi hakkı tamamıyla özgür halka aittir. Temsili demokraside bu hak halkı temsil eden yöneticilere verilmiştir. Halkın teşebbüsü belli şartlar altında halkın bizzat kendisine de mecliste kanun önerme hakkı tanınmıştır. Belli bir sayıdaki halkın (yurttaşın) imza toplayarak kanun önerisinde bulunmasına imkan tanınmıştır. (Dursun, 2004: 191). Bu öneri bir tasarı üzerine olabileceği gibi sadece belirli bir konu ve özellik içeren tasarı şeklini almamış halde de olabilir. Bu durumda tasarı kısmı yasama organı olan meclise kalır. (Ateş, 2009: 73).

Böylece seçim olmasa da halk siyasal yönetime katılma hakkı elde etmiş olmaktadır. Siyaset belirleme sürecinde aktif rol oynamaktadır. Günümüzde bu uygulama yaygın değildir. Bazı ülkelerde uygulanmaktadır (Dursun, 2004: 191). Günümüzde halk teşebbüsü uygulama olarak Avusturya, İsviçre ve Amerika'daki bazı eyaletlerde kullanılmaktadır.

1.1.4.3. Temsili/Liberal Demokrasi

Doğrudan demokrasinin siyasal toplumların büyüklükleriyle yani hem coğrafi hem nüfus olarak büyümelerinden kaynaklanan uygulama sorunları siyasi güç yetkilerinin temsilciler yoluyla kullanılması sonucunu doğurmuştur. Halka ait olan egemenlik hakkının halkın seçtiği kişilere kadar kurullara verilmesine temsili (liberal) demokrasi denmektedir (Dursun, 2004: 187).

1700'lü yıllardan itibaren doğrudan demokrasinin devlet ve kamu yönetiminde uygulanmasında yaşanan zorluklar nedeniyle fikirlerin özgürlük ve eşitlik kavramlarının yön verdiği temsili demokrasinin üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir (Görmez, 1997: 36).

Buradaki temsil kavramı, özel hukuk ile ilgilidir ve başkaları adına irade açıklayarak ve göstererek işlem yapma ve yapabilme yetkisini belirtmektedir. Bu kapsamda bireyler başkalarına kendi yetkilerini kullanmak üzere temsilci seçerek onlara siyasi gücün kullanılmasıyla ilgili bazı talimatlar vererek kendileri adına yetki kullandırmaktadır. Bu durum zamanla kamu hukuku alanına girerek bireylerin tek tek oylarıyla seçilmiş olan temsilcilerin egemenliğin hakiki sahibi olan millet adına yetkilendirilmesine ve yine millete karşı sorumlu olmasına dönüşür. Böylece temsilciler

kendilerini seçenlere değil halkın bütününe karşı yani millete karşı sorumlu kabul edilmektedir (Dursun, 2004: 187).

On yedinci ve on sekizinci yüzyıllardaki demokrasi anlayışı, Antik Yunan dönemlerindeki demokrasi anlayışından uzaklaşmış ve farklılaşmıştır. Bu yüzyıllarda demokrasi, halkın siyasal yönetime katılmasını sağlayan bir mekanizma olmaktan çıkıp halkın devletin çeşitli alanlarında yaptığı müdahalelerden kendini korumasına imkan veren bir araç haline dönüşmüştür. Temsili bir meclis ile işleyen rızaya dayalı yönetim sistemi anlamına gelen demokrasi, bireyi ve bireyin özgürlüklerini savunan liberal düşünürlere tarafından benimsenmiştir. Özetle temsili demokrasi kavramı klasik liberalizmin demokrasi anlayışını temsil etmektedir (Dursun, 2004: 187).

Temsili demokrasi, liberal demokrasinin yansıması olmakla birlikte halkın yönetime katılımında belirli bir sınırı vardır ve temsilciler vasıtasıyla yetki aktarımında bulunduğu dolaylı olan bir demokrasi türüdür (Yayla, 2004: 61).

Rızaya dayalı yönetim sistemi ancak yönetilenlerin düzenli, adil ve rekabetçi seçim ortamlarında oy kullanmaları, kendilerini temsil edecekleri belirlemeleri ve siyasi gücün temsilciler tarafından kullanılmasıyla tesis edilebilir. Bu durumun aksi halinde demokrasinin yani rızaya dayalı yönetim sisteminin tesisi mümkün değildir (Dursun, 2004, 188).

Fakat günümüzde mevcut seçim şartlarında temsili demokrasilerin gereği olarak halkın tercihini, iradesini temsil edecek ve bunu demokratik yönetim anlayışına uygun olarak pratiğe dökcek temsilcileri seçmek bahsedildiği kadar mümkün olmamaktadır. Seçmenlerin bu konulara olan ilgisiz davranışı ya da bilgi eksikliği ve en önemlisi olarak medyanın seçmenlerin iradesini, tercihini yönlendirebilmesidir (Aktan, 1999: 3).

Temsili demokrasi modelinde siyasi yani devlet gücünü kullananların uygulamalarını ve yetkilerini sınırlandırarak olumsuzlukları azaltmak amaçlanmıştır. Böylece devletin gücünü kullananlara karşı vatandaşların özgürlüklerinin ve haklarının korunması sağlanmaya çalışılmaktadır. Antik Yunan ve Roma'daki cumhuriyet döneminde temsili demokrasiye rastlanmamıştır. 12. Yüzyılda Kuzey İtalya'da küçük şehir devletlerinde temsili sistemin gelişmeye başladığı görülmektedir. İlk başlarda şehir devletlerinin yönetimine sadece üst sınıf aileler, soylular, toprak sahibi olanlar ve elit kesim katılmıştır. Ancak alt tabakadaki insanlar zamanla yönetime girme taleplerini iletmeye başladılar. Orta sınıfı oluşturan zenginler, tüccarlar, bankacılar, zanaatkârlar gibi kesimler yönetime katılma hakkı kazandılar. Bu şekilde yönetime katılma hakkının genişlemesiyle ve siyasal toplumun büyümesiyle birlikte temsili demokrasi modelinin işlev kazandığı görülmektedir. Böylece şehir devletlerindeki yerel meclislerden zamanla ulusal meclislere doğru bir genişleme gözlenmiştir. Rönesans'tan sonra (15. ve 16. Yüzyıllardan sonra) ortaya çıkan ulus devletler, bir şehrin sınırlarını genişleterek siyasal birliğin sınırlarını şehirlere ve bölgelere yaymış ulus temelli bir siyasal birliğe dönüşmüşlerdir. Ulusal meclislerin ortaya çıkması da bu aşamalara denk gelmiştir. Böylece temsili demokrasinin uygulanması yaygınlaşmıştır. Hem yerel hem de ulusal meclislere halkın katılımı anlayışının genişlemesi ve gelişmesiyle, toplumun geleceği ile ilgili konularda yönetici konumundakilerin yönetilenlerin yani halkın rızasını alma düşüncesinin gelişmesini sağladı. Kanunların yapılması, vergilerin artırılması gibi konularda halkın rızasını almak önemli bir hale geldi. Halkın rızasının alınabilmesi için halkın geleceği ile ilgili konularda kararlar alan meclis veya kurullarda halkın temsil edilmesi gerekmektedir (Dursun, 2004, 188). Bu aşamada, Kuzey Avrupa ülkelerinde, Hollanda, İngiltere ve Avrupa'nın diğer bölgelerinde yerelden ulusal meclise doğru gelişmeler yaşandı. Türkiye'de de benzeri

gelişmeler 19. yüzyılda yaşandı. Halkın yönetimde temsil edilme süreci yaşandı. İlk başta eyalet ve vilayetlerde yerel meclisler, daha sonrasında ulusal meclis olan Meclis-i Mebusan toplanmıştır. Böylece ulusal meclislerin gelişmesi ve yaygınlaşması ile temsili demokrasinin yerleşerek kökleşmesine ve bir sistem olarak kurumsallaşmasına zemin hazırlanmıştır (Dursun, 2004: 189).

1.1.4.4. Katılımcı Demokrasi

İlk olarak 1960-1970’li yıllarda üniversite öğrencilerinin üniversitede yapılmakta olan iş ve faaliyetlere katılım istekleriyle ortaya çıkan katılımcı demokrasi kavramı, (Kocaoğlu, 2015: 26) temsili demokrasi uygulamasıyla ortaya çıkan birtakım sorunların üstesinden gelebilmek ve halkın siyasal yönetim sürecine seçim dışında da aktif bir şekilde katılımının sağlanması gerektiği düşüncesine dayanmaktadır. Katılımcı demokrasi anlayışı, yaşanan toplumsal ve siyasal uygulamalardan değil de olması gereken normatif düzenden ve ilişkilerden yola çıkarak ideal bir demokrasi modeli sunmaya çalışır. Halkın mümkün olduğu kadar kendi geleceğiyle alakalı kuralların belirlenmesinde, kamuyu ilgilendiren işlerle ilgili kararların alınmasında fazlaca katılması istenmektedir. Bunu halk arasındaki farklılıkların uyuşmasında ve çıkarların uzlaşmasında barışçı anlaşmanın ve rızanın temin edilebilmesi için gerekli görmektedir. Siyasal toplumda demokrasinin daha iyi işleyebilmesi için daha çok halkın (yurttaşın) katılımına ve bunun sadece siyasetle kalmayıp toplumsal hayatın her sahasında yüksek katılımın gerekli olduğuna ihtiyaç görülmektedir (Dursun, 2004: 191-192).

Schmidt (2002: 173) halkın katılımının yüksek olabilmesi için üç şartın gerekli olduğunu söylemektedir. Halkın siyasal karar süreçlerine yüksek oranda katılımının sağlanabilmesi için gerekli olan hususlar şu şekilde sıralanabilir:

- Sosyo ekonomik kaynaklarda yüksek bir donanım düzeyi,
- Bu düzeyle orantılı olarak siyasete karşı olumlu tutum eğilimi,
- Bireysel katılımı siyasal süreci etkileyebileceği kanaatinin varlığı olmalıdır.

Belli şartlar oluşmadıkça halkın yüksek oranda katılması mümkün görünmemektedir. Katılımcı demokrasinin işleyebilmesi için belli şartlar oluşması beklenmektedir. Bu yüzden de katılımcı demokrasi eleştirilmektedir (Dursun, 2004: 193).

1.1.4.5. Müzakereci Demokrasi

Müzakereci demokrasi, liberal demokrasilerde ortaya çıkan toplum ve siyasi yapıdan kaynaklanan sorunların çözümüne katkı sağlayacak modeller içerisinde yer almaktadır. Müzakereci demokrasi, temsili liberal demokrasi modelinde yaşanan sıkıntıların kaynağında yer aldığı düşünülen meşruiyet krizinin aşılabilmesinin yolunun hukuki denetimle sağlanmak istenen meşruiyete ilaveten özgür düşünce ortamında oluşturulan müzakere ile sağlanabilecek demokratik meşruiyeti de kapsamaktadır (Kocaoğlu, 2015: 29-30).

Müzakereci demokrasi, özellikle kanun ve anayasa yapımı aşamalarında kamu, yerel ve kentsel politikaların belirlenmesinde ve değerlendirilmesinde uygulama alanı bulan bir yaklaşımdır. Müzakereci demokrasi, vatandaşların bilgi paylaşımında bulunduğu, toplumu ilgilendiren konular hakkında konuştuğu, toplumla ilgili görüş oluşturduğu ve siyasal süreçlere katıldığı işleyiş mekanizmasına sahip bir sistemdir. Müzakereci

demokrasi, siyaset kanalıyla elde edilen bilgilerin ve konuşmaların halkın görüşlerinin niteliğini artıracak görüşünü savunmaktadır (Sitembölükbaşı, 2005: 146). Amaç bireylerin özel yararını öne çıkarmaktan çok kamu yararını diğer bir deyişle ortak yararı müzakere etmek ve tartışmaktır.

1.2. Yerel Yönetimler ve Dayandığı Değerler

Yerel yönetimler kavramı, halkın yönetimde yer alması ve halka daha iyi hizmet ulaştırma gibi sorun ve ihtiyaçların yerine getirilmesi amacıyla ortaya çıkmıştır (Eryılmaz, 2010: 131). Yerel yönetimler, hemşehriler için ihtiyaç ve önceliklerin belirlenmesinde ortak biçimde katılmayı sağlamaları, ortak kararı öne çıkarmaları, bir eylem ve ifade alanı oluşturmaları sayesinde katılımın en iyi yaşandığı yönetim birimi olarak kabul edilir. Bu kapsamda yerel yönetimlerin dayandığı temel değerlerin irdelenmesi yerel yönetimler kavramının anlaşılmasına katkı sağlayacaktır (Kocaoğlu, 2015: 9).

Ekonomik krizler, işsizlik, konut sorunu, yaşlı yoksul ve engelli sayısındaki artış, kentleşme, çevre kirliliği, hava kirliliği ve bunlara benzer diğer toplumsal sorunlar yerel yönetimlerin işleyişini etkilemektedir. Bu sorunlara karşı yerel halk, yerel yönetimlerden kaliteli, verimli ve etkili hizmet beklemektedir. Buna karşılık hemşehrilere en yakın olan ve en alt düzeydeki yönetim birimleri olan yerel yönetimler, bu ihtiyaçların çeşitli ve çok sayıda olması sebebiyle çeşitli sayıda çok kompleks hizmet üretmekle yükümlüdürler (Aydınlı, 2004: 72-73). Bu sebeple yerel yönetim birimleri karmaşık ve zor hale gelen ve giderek artan bu yükümlülüklerini yerine getirirken kendilerine özgü değerlere bağlı olmak zorundadırlar (Kocaoğlu, 2015: 10).

1.2.1. Demokrasi ve Katılım

Toplumsal anlamda değişme ve ilerlemelerin yaşanması, teknoloji ve iletişimde yaşanan hızlı gelişmeler sayesinde elde edilen imkân ve kolaylıklar, halkın yerel yönetimlerin alacağı kararlara katılmasını, istek ve tepkilerini göstermesini hem kolaylaştırmış hem de gerekli hale getirmiştir. Küreselleşmenin getirdiğı bir sonuç olarak temsili demokrasiden katılımcı demokrasi anlayışına geçiş bir yapısal zorunluluk haline gelmiştir. Bu yaşanan süreçlerin neticesinde çoğulcu demokrasi anlayışı katılımcı bir anlayışla yeni bir anlam kazanmıştır. Böylece yerel yönetimlerin bir değeri olan demokrasi ve katılımın gelişmesine katkı sağlamıştır (Kocaoğlu, 2015: 20). Yerel yönetimlerin katılımı teşvik eden eğitim ve etkinliklerle ilgili bilgilendirici faaliyetlerde bulunmaları sonucunda katılımın yaşamın bir parçası olması, bireysel ve toplumsal olarak katılımcı kültürün yerleşmesi noktasında katkı sağlayacaktır (Çukurçayır, 2000: 34).

1.2.2. Etkinlik

Etkinlik kavramı, bir üretim veya bölüşüm aşamasında maliyetlerin minimum, kazanç ve faydaların da maksimum da tutulmasıdır (Demir ve Acar, 2005: 137). Diğer açıdan etkinlik, bir hizmetin sunulması sırasında koyulan hedef ile mevcut kaynaklar arasında bir uyum ve uygun bir oran bulunmasıyla isabetli kararlar alınmasını ifade etmektedir (Kocaoğlu, 2015: 10).

Özellikle 1980’li yıllardan itibaren küreselleşmeyle beraber teknolojik ve ekonomik gelişmeler rekabet ortamlarını artırmıştır. Böylece daha çok ve kaliteli hizmet üretme gerekliliğı ortaya çıkmıştır. Kamu kurumları da kıt olan kamu kaynaklarını minimum maliyetle kaliteli ve çeşitli çok sayıda hizmet üretmeye yönlendirmek için bir

aba içerisine girmeye başlamışlardır. Merkezi yönetimlerin ağırlıklarını kaybetmeye başlamalarıyla etkinlik kavramını ön plana çıkarmışlardır. Kamu harcamalarında tasarruf sağlamak ve mevcut çalışanlarının verimliliğini artırmak gibi hedefler daha belirgin hale gelmişlerdir. Bu da kamu hizmetlerinde etkinlik uygulamalarına ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. Böylece bu ihtiyaa yönelik temel atılmış olmaktadır (Kocaoğlu, 2015: 11). Etkin bir yönetim yapısı oluşturabilmek için mevcut mali yapının da bunu destekliyor olması gerekmektedir. Bu da ancak mali özerkliğin sağlanması ile mümkün olmaktadır. Mali özerklikten yoksun olan bir yönetim yapısı etkin, verimli hizmet ve mal üretemeyecektir (ste, 2005: 53-54).

1.2.3. Özerklik

Özerklik kavramı, bireylerin, halkın, kurumların, bölgelerin ve devletlerin, başkalarının haklarını ihmal etmeden, gerek ulusal gerekse de uluslararası hukuk içinde kalarak kendilerini ilgilendiren konularda hedef koymasını ve kararlar oluşturma yetkisini ifade etmektedir. Yerel yönetimlerin bir değeri olarak kabul edilmektedir. Yerel yönetimlerin bir değeri olması iki farklı çıkarıma dayanmaktadır. İlki, gelişen ve gelişmekte olan yerel yönetimlerin vergilendirme ve halkın istek ve ihtiyaçlarına göre hizmet verme hakkını sebebiyle halka karşı sorumluluğunun artacağı düşüncesidir. İkincisi ise devletin rolünün çok aza indirilmesi, kurumların ve bireylerin faydalarına yönelik hizmet üretmesini ngren ve hizmette etkinlik ilkesi ile desteklenmesi görüşünün var olmasıdır (Kocaoğlu, 2015: 14). Özerklik, yerel yönetimlerin bağımsız olmasını değil merkezi hükümetin müdahalesi olmadan kendi mali imkanları ile kendi hedef ve programları çerçevesinde faaliyetlerini yürütebilmesini ifade etmektedir. Burada önem kazanan husus merkezi hükümetin yerelde yapılan iş ve faaliyetlerin hukuka uygunluğunu

idari olarak denetlemesi daha ileriye giderek yerel özerkliğe zarar verecek eylemlerde bulunmamasıdır (Yaylı, Pustu, 2008: 148).

1.2.4. Özgürlük

Özgürlük kavramı, demokrasinin en temel ilkesidir. Özgürlük yoksa halkın yönetime katılması söz konusu olamaz. Yerel yönetimlere göre özgürlük ise siyasi iktidarın yozlaşmasıyla merkezi yönetim üzerinden bireylere baskı kurmasını engelleyici bir işleyişi ifade etmektedir (Dursun, 2004: 167). Demokrasinin olmazsa olmazı olan özgürlük kavramından kastedilen mana vatandaşların ve kurumların özgürlüğüdür. Vatandaşın özgürlüğü demokratik katılımı yer aldığı ve karar alma süreçlerine iştirak ettiğinde gerçekleşmektedir (Çukurçayır, 2000: 10).

1.2.5. Yeniden Dağıtım

Yeniden dağıtım kavramı, ekonomik kaynakların, öncekilerden farklı bir yolla insanlar ve kurumlar arasında dağıtılmasını ifade etmektedir. Böylelikle, çoğulculuk sağlanmasıyla ekonomik gücün bir kesimde yoğunlaşması ve tekelleşmesi önlenmektedir (Kocaoğlu, 2015: 19). Sosyal paylaşım manasını da içeren yeniden dağıtım kavramı sosyal belediyecilik anlayışı çerçevesinde yapılan yardım etme, gözetme, sosyal tesislerden, hastane, kreş, anaokulu, huzurevi gibi sosyal imkanlardan faydalandırma şeklinde de olabilmektedir (Aydınlı, 2004: 83). Yeniden dağıtım kapsamında yerel yönetimler tarafından yapılan yeniden paylaşım faaliyetleri hem yerel halk arasındaki birlik beraberliğin pekişmesine hem de bu faaliyetlere ilişkin alınan kararların alınması sırasında

halkın da fikirlerinin alınarak yapılması noktasından katılımcı demokrasinin özümsemiye yerleşmesine de bir katkı yapabilecektir (Kocaoğlu, 2015: 20).

1.3. Yerel Demokrasi ve Yerel Demokrasinin İlkeleri

Yerel Demokrasi ve yerel yönetim kavramları hem olumlu hem olumsuz açıdan üzerinde tartışılan kavramlardır. Yerel demokrasi kavramı da demokrasi kavramı gibi tek bir tanımla ifade edilememektedir.

Yerel yönetimler, demokratik toplum hayatının oluşması ve sağlıklı gelişebilmesi için merkezi iktidarı sınırlandıran, katılım ve temsilin en iyi gerçekleştiği kurumlar olarak kabul edilmektedir. Yerel yönetimler, bireylere özgürlüğün sağlanmasında, demokrasinin yaşanabilmesinde ve insanların bu süreçte demokratik eğitim kazanması gibi durumlar için en önemli kuruluşlardır. Yerel yönetimler sahip oldukları değerlerle birlikte temel ilkeleri barındırması sebebiyle yerel demokrasi birimleri olarak isimlendirilmektedirler (Kocaoğlu, 2015: 21-24). Yine “demokratik davranış ilkesi”, “etkinlik ve verimlilik ilkesi”, “tarafsızlık ilkesi”, “sosyal adalet ilkesi”, “şeffaflık ilkesi” gibi temel değerler dolayısıyla yerel yönetimler, demokratik eğitim kuruluşları şeklinde de tarif edilmektedirler (Tortop:1992:3).

1.3.1. Yerel Yönetimler ve Demokrasi İlişkisi: Yerel Demokrasi

Yerel yönetimler ve demokrasi birbiriyle ilişkili kavramlardır. Çünkü demokrasi kavramı evrensel ve genel geçer bir tanımla olmadığı ya da yapılması zor olduğu şüphe götürmemektedir (Kocaoğlu, 2015: 21). Yapılan farklı tanımlamalar ve tartışmalar bunun

göstergesidir. Aynı şekilde yerel demokrasinin tanımında da farklı görüşler ve tartışmalar vardır.

Burada şunu vurgulamak gerekir ki, yerel yönetimler, demokrasinin değerleri olan halkın yönetime katılımı, hizmetlerin etkinliği, demokratik uygulamaların ve özgürlüklerin hayata geçirilip uygulanabildiği mekânlardır. Böylece halkın demokratikleşmesine önemli katkılar sağladıkları için yerel demokrasiler olarak adlandırılmaktadır. Karşıt görüşü savunanlar ise yerel demokrasi varsa yerel iktidarın da olması gerektiğini söylemektedirler. Merkezi iktidardan bağımsız yerel iktidarın olmasının mümkün olamayacağını dolayısıyla yerel demokrasinin de olamayacağını savunmaktadırlar. Bu tartışmalara rağmen demokrasinin için yerel yönetimlerin şart olmadığını ifade eden görüş, yerel demokrasi dendiğinde yerel iktidardan bahsedilmediğini demokratik değerlerin yerel yönetimler için geçerli olması gerektiği anlatılmaktadır. Böylece yerel demokrasi ile yerel iktidar arasında güçlü bir bağlantı kurmak yanlış olacağı anlaşılmaktadır (Yaylı ve Puslu, 2008: 136).

1.3.2. Yerel Demokrasinin İlkeleri

Yerel yönetimler, vatandaşa en yakın durumda olan yönetim birimi olduğu için halkın çeşitli ve çok sayıda ihtiyaçlarını karşılamakla görevli kurumlardır. Ülke genelindeki ekonomik ve toplumu ilgilendiren sorunlar yerel yönetimlerin işleyişini etkilemektedir. Bu görevlerini yerine getirirken de yerel demokrasiye bağlı olup olmadıklarını göstermiş olurlar. Yerel yönetimler bu görevlerini ifa ederken demokrasiye uygun bir şekilde görevlerini yapıp yapmadıkları tespit edilmesi gerekmektedir. Bunların ölçüsü de yerel demokrasi ilkeleridir. Yerel demokrasi ilkelerine göre değerlendirilir ve belirlenir. Bu ilkelerin genel kabul görenleri ise şu şekilde ele alınacaktır: Demokratik

davranış ilkesi, etkinlik ve verimlilik ilkesi, sosyal adalet ilkesi, şeffaflık ilkesi ve tarafsızlık ilkesidir (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 90).

1.3.2.1. Demokratik Davranış İlkesi

Yerel yönetimler vazifelerini yerine getirirken sınırlı imkân ve yetkiyle hareket etmek zorundadırlar. Bu sebeple hizmetleri yerine getirirken belli ilkeler dâhilinde hareket etmek mecburiyetindedirler. Bu yerel demokrasinin sağlanabilmesi için önemlidir. Yerel yönetimler ile demokrasi arasında bağ kurarken kendi kendisini yönetme ilkesinden hareket edilmektedir. Halkın katılımının sağlanmasıyla demokrasi işleyebilir ve sürdürülebilir. Demokrasilerin günümüzde var olmasının en önemli unsuru katılımdır. Vatandaşların demokratik ilkelere ve davranışlara olan alışkanlıkları ilk olarak yerel yönetimler sayesinde kazandırılmaktadır. Bu bağlamda yerel yönetimlere demokratik terbiye kuruluşları denilmesi mümkündür. Yerel konular ya da sorunlarla ilgili olgun bir şekilde tartışmak hoşgörülü olarak uzlaşmak öğrenilebilecek önemli değerler sayılabilir. Yerel demokrasi de elde edilecek başarının ulusal demokraside de başarı sağlanabileceği gösterir (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 90). Yerel düzeyde demokrasi süreci işlerse, ulusal yani ülke düzeyinde de başarılabileceğinin göstergesidir (Görmez, 1997: 63).

Yukarıda bahsedildiği gibi yerel düzeyde demokrasi süreci işlerse ve yerel düzeyde halk, temsilcilerini seçerse; ülke düzeyinde de demokratik süreç işleyebilecek ve temsilcilerini seçebilecektir. Yöneticilerle yerel küçük yerleşim birimlerinde yaşayan vatandaşların karşılıklı etkileşim içinde bulunmasını sağlayan araçların en önemlisi yerel meclislerdir. Yerel meclislerdeki temsilciler, yerel halkın sorunlarını dinlemek ve isteklerini değerlendirerek isteklerini sonuca ulaştırmak ile yükümlüdürler. Bu demokratik süreçler işlerse yani karşılıklı etkileşimde bulunan yerel halk ve temsilcileri demokratik anlayışı, alışkanlıkları ve yöntemleri iyi işletilebilirse ulusal düzeyde ülke çapında ulusal

meclislerin de başarılı şekilde bu süreçleri işletebileceği ve demokratik alışkanlıkları uygulayabileceği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak, yerel düzeyde işleyen demokratik alışkanlıklar, ulusal meclislerin de düzgün ve başarılı bir şekilde işleyen demokratik aracı olabileceğini göstermektedir (Tortop, 1992: 3).

1.3.2.2. Etkinlik ve Verimlilik İlkesi

Bir yerel yönetim için hizmetlerindeki başarı göstermesiyle bir anlam kazanmaktadır. Bu başarı da yerel halkın ortak ihtiyaçlarının en etkili ve verimli bir şekilde giderilmesiyle elde edilebilecektir. Bu nedenle yerel yönetimler başarı sağlayabilmek dolayısıyla vatandaşın ihtiyaçlarını karşılayabilecek hizmetleri yerine getirebilmek için modern yöntem ve tekniklerden yararlanmak zorundadırlar. Özellikle istihdam edilen personel ile ilgili etkinlik ve verimlilik önem arz etmektedir (Başsoy ve Yeter, 1996, 35-36). Yerel yönetimler, hizmetin gerektirdiği niteliklere sahip, yetenekli ve üretken personel istihdam etmeleri gerektiği açıktır. Çünkü yerel yönetimlerde başarı elde edebilmek için işleyiş ve işin gereklerine uygun personelin seçilmesi ve istihdam edilmesi gerekmektedir (Tortop, 1992: 4).

Belediyeler, halkın ihtiyaçlarına karşılık vermek ve sorunlarıyla ilgilenmek zorundadır. Etkin belediyeçilik anlayışına göre, kentte yaşayan bütün fertlerin sorunlarıyla ilgilenecek ve ihtiyaçlarına karşılık verebilecek bir hizmet ağı kurulması gerekmektedir (Atasoy, 1992: 112).

Belediyelerin etkin bir şekilde çalışabilmeleri ve halkın sorunlarıyla ilgilenip ihtiyaçlarına karşılayabilmeleri için olanaklarının da bu ihtiyaçları karşılayabilecek nitelikte olmaları gerekmektedir. Yukarıdaki durumlar göz önüne alındığında etkin bir

belediyeçiliğin icra edilebilmesi için belediyelerin mali olanaklarının geliştirilebilmesi mümkün olacağı açıktır (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 91).

1.3.2.3. Sosyal Adalet İlkesi

Sosyal adalet ilkesi, yerel yönetimlerin insan haklarına saygılı olmanın yerel anlamda güvencesi olmasını gerekli kılmaktadır. Yerel yönetimin sınırları içinde hiç kimseye ikinci sınıf muamele etmemesi ve vatandaşların birlik ve beraberlik düşüncesi atmosferinde olmalarını sağlamakla yükümlüdür. Yerel yönetimler, yerel halk arasında her türlü ayırıma neden olacak hizmet ve faaliyetten uzak durmalıdır. Aksi halde huzur ve güven iklimini yerel bölgede sağlamak mümkün olamaz (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 92).

Bakış açımızı yerelden dünyaya çevirdiğimizde, milyonlarca insan yoksulluk ve açlık içerisinde yaşadığı görülmektedir. Gün geçtikçe de bu durum daha artmakta ve gelecekte de artacağı tahmin edilmektedir. Dünyada bazı bölgelerde insanlar açlıktan hayatlarını kaybetmektedirler. Ülkemize baktığımızda da az gelişmiş bazı bölgelerinde ve büyükşehirlerin gecekondü bölgelerinde yoksulluk ve açlık içerisinde yaşayan vatandaşlarımızın olduğu bilinmekte ve görülmektedir. Bu bölgelerde yaşayan insanların yaşam ve sosyal refahlarının sağlanması ve artırılması; insanlık onuruna yakışır ve yaraşır bir yaşam sürebilmesi için yerel yönetimlerin kendi imkan ve olanaklarıyla faaliyet ve çalışmalarda bulunması sosyal adalet ilkesi gereği önemli bir husustur (Tortop, 1992: 5).

1.3.2.4. Şeffaflık İlkesi

Yerel yönetimler, yaptıkları hizmet ve uygulamalarda ne kadar açık yani şeffaf olursa halkın katılımı ve denetimi de o nispette sağlanmış olur. Bu sayede halk yerel

yönetime daha yakın olmak isteyecektir. Bu da yerel yönetimi şeffaf olmaya zorlayacaktır (Yalçındağ, 1995: 26). Bu bağlamda bakıldığında, açıklık; katılım ve denetim araçlarının en yüksek düzeyde yararlanılmasının bir ön şartı, belediyelerin kendi iç işleyişinde nelerin olup bittiğini halka anlatarak onları haberdar ve bilgi sahibi olmalarını sağlamalarıyla mümkün olacağı görülmektedir (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 92).

Halkın bilgilendirilmesi konusunda iki yol önem arz etmektedir. İlki, yerel halkın belediyeden bilgi isteme hakkının bulunmasıdır. Yerel halk belli sınırlar dahilinde, yerel yöneticilerden ve idarecilerden işlemleri ve uygulamalarıyla ilgili bilgi ve belge isteyebilme hakkı vardır (Özer, 2000: 135). Bilgilendirilme, yerel demokrasi bağlamında bilinçli bir şekilde olursa anlam ifade edecektir (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 92).

Halkın bilgilendirilmesi ile ilgili olarak gösterilen ikinci yol, yerel yönetimlerin kendi girişimlerini tanıtım vasıtasıyla halka duyurmasıdır. Bazı merkezi hükümetlerde halka bu şekilde bilgilendirilmenin zorunluluk olduğu görülmektedir. Ülkemizde ise, örnek olarak imar planlarının kopyasını isteyen vatandaşlara ücretli olarak verebilmelidir. Belediye meclislerinde alınan karar ve toplantı tutanaklarının özetlerinin ilan edilmesi bilgilendirmeye örnektir (Üste, 2005, 53).

1.3.2.5. Tarafsızlık İlkesi

Tarafsızlık ilkesi, yerel yönetimlerin temsil ettiği bütün vatandaşlara eşit şekilde hizmet vermesini ifade etmektedir. Yerel yönetimlerde, yöneticiler siyasi bir parti için aday olsa da seçildikten sonra yerel halkın tamamına eşit bir şekilde hizmet sunmak durumundadırlar. Böylece seçilenler için uzun vadede kazanç olacaktır. Aynı şekilde

tarafsızlık ilkesine göre yapılan personel seçimi yerel yönetimin başarısına katkı sağlayacaktır (Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 93).

Herhangi bir yerel yönetim biriminde, siyasi kararlar alınması ve siyasi hareket edilmesi, yöneticilerin ve idarecilerin ve kuruluşun itibarına leke düşürebilir. Bu davranış biçimi yani siyasi kararların alınması yerel halk tarafından uygun görülmeceği açıktır (Tortop, 1992: 4).

Belediye başkanları yerel halk tarafından doğrudan seçilmesi demokrasinin önemli bir göstergesi iken, belediye başkanının ve adaylarının seçimlerden önce diğer siyasi partilerle uzlaşma yönünde hareket etmesi önem arz etmektedir. Belediye başkanlığı seçimlerinin zaman zaman partiden ziyade kişilere bağlı olduğu görülmektedir. Seçilen belediye başkanlarının, yerel idarecilerin hizmetlerini yerine getirirken çektikleri zorlukların en çok kendi partilerine mensup seçmenlerden kaynaklandığı belirtilmektedirler. Bu tür olumsuz durumlar yerel demokrasi anlayışının işleyişinde bazı sorunların olduğunu göstermektedir (Tortop, 1992, 5-6).

Yerel yönetimler demokrasi alışkanlıklarını kazanabilmesi için, özerklikleri elde etmeleri gerekmektedir. Dolayısıyla yerel özerklik yerel demokrasi için olmazsa olmaz ilkelerden birisidir(Çelik, Çelik ve Usta, 2008: 93).

İKİNCİ BÖLÜM: TÜRKİYE’DE YEREL DEMOKRASİ VE KENT KONSEYLERİ

Çalışmanın bu kısmında Türkiye’de yerel yönetimlere yönelik demokratikleşme çabaları dikkate alınmakta ve yerel demokrasinin yerleşmesine yönelik çalışmalar yasal düzenlemeler irdelenmektedir. Bu bölümde ayrıca, Türkiye’de kent konseyleri değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

2.1. Türkiye’de Yerel Demokrasinin Yerleşmesine Yönelik Yasal Çerçeve

Türkiye’de yerel yönetim reformları 6360, 5393, 5216, 5302, 5747 sayılı kanunlar kapsamında değerlendirilecektir. Kronolojik sırayla bakılacak olursa ilk olarak 2004 yılında 5216 sayılı kanunun yürürlüğe girmiştir. 2005 yılında Köy Hizmetlerinin varlığı son bulmuş İl Özel İdarelerinin yeniden düzenlemesi surecine hız verilmiş ve 4 Mart 2005 tarihinde ilan edilen 5302 sayılı İl Özel İdareleri Yasası Resmi Gazete’ de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir (Koçak ve Kavsara, 2012: 65). 13 Temmuz 2005 tarihinde 5393 sayılı belediye kanunu yürürlüğe girmiştir. Yürürlükte olan 5216 sayılı Kanun’a önemli müdahalelerden biri yerel yönetim sayılarında düşüşü önlemek için 2008 yılında 5747 sayılı kanun yürürlüğe girmiştir.

2012 yılında 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” yürürlüğe girmiştir.

2.1.1. Demokrasi ve Katılma Yönelik Düzenlemeler

Hemşehri Hukuku ve Mahalle Yönetimi, Stratejik plan, ihtisas komisyonlarına yönelik düzenlemeler yapılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 13. Maddesinde hemşehri hukuku düzenlenmiştir. Bu düzenlemeyle, herkesin nüfusuna kayıtlı olduğu yerin değil, ikamet ettiği yerin hemşehrisi olduğu vurgusu dikkat çekmektedir. Özellikle, vatandaşlarına hem haklarına hem de yükümlülüklerine ve sorumluluklarına vurgu yapılmıştır. Hemşehri Hukuku (5393, md. 13)

Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır. Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür.

Belediye Kanunun 3. Maddesinde mahalle konusu düzenlenmiştir. Mahalle, “Belediye sınırları içinde, ihtiyaç ve öncelikleri benzer özellikler gösteren ve sakinleri arasında komşuluk ilişkisi bulunan idarî birim” olarak tanımlanmıştır. Aynı zamanda, 5393 sayılı Belediye Kanunun’un 9. Maddesi mahalle yönetimine ve muhtarlığa vurgu yapmaktadır. Mahalle, muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilir ifadesi ortaya konularak, katılımcılık ve demokrasiye yönelik aşağıdaki hususlar vurgulanmaktadır:

Belediye sınırları içinde mahalle kurulması, kaldırılması, birleştirilmesi, bölünmesi, adlarıyla sınırlarının tespiti ve değiştirilmesi, belediye meclisinin kararı ve kaymakamın görüşü üzerine valinin onayı ile olur. Muhtar, mahalle sakinlerinin gönüllü katılımıyla ortak ihtiyaçları belirlemek, mahallenin yaşam kalitesini geliştirmek, belediye ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla ilişkilerini yürütmek, mahalle ile ilgili konularda görüş bildirmek, diğer kurumlarla iş birliği yapmak ve kanunlarla verilen diğer görevleri yapmakla yükümlüdür. Belediye sınırları içinde nüfusu 500’ün altında mahalle kurulamaz.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 24. Maddesinde, belediye bünyesinde ihtisas komisyonlarının kurulacağı belirtilmiştir. İhtisas komisyonları ile toplumun farklı kesimlerinin karar alma süreçlerine katılımının sağlanmak istendiği söylenilebilir. Komisyon raporları alenidir ve raporlar halka çeşitli yolla duyurulacaktır şeklinde düzenleme ile yönetimde şeffaflık ilkesi ön plana konulmuştur.

Belediye meclisi, üyeleri arasından en az üç en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Komisyonların bir yılı geçmemek üzere ne kadar süre için kurulacağı aynı meclis kararında belirtilir. İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin meclisteki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. İl ve ilçe belediyeleri ile nüfusu 10.000'in üzerindeki belediyelerde plân ve bütçe ile imar komisyonlarının kurulması zorunludur. Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü içinde kendilerine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyonlar kendilerine havale edilen işlerle ilgili raporlarını bu sürenin sonunda meclise sunmadıkları takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır. İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra belediye meclisinde karara bağlanır. Mahalle muhtarları ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ile ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, sendikalar ve gündemdeki konularla ilgili sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir. Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Komisyon raporları alenidir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere meclis tarafından maliyetlerini aşmamak üzere belirlenecek bedel karşılığında verilir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nun 15. Maddesinde de büyükşehir belediyesi bünyesinde, ihtisas komisyonlarının oluşturulacağının altı çizilmiş, aynı zamanda komisyon raporlarının halka açık olacağı vurgulanmıştır.

Büyükşehir belediye meclisi, üyeleri arasından seçilecek en az beş, en çok dokuz kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. "İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin büyükşehir belediye meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşur. İmar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu, plân ve bütçe komisyonu, eğitim, kültür, gençlik ve spor komisyonu ile ulaşım komisyonunun kurulması zorunludur. Meclis toplantısını müteakip imar komisyonu en fazla on işgünü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır. Komisyon bu sürenin sonunda raporunu meclise sunmadığı takdirde, konu meclis başkanlığı tarafından doğrudan meclis gündemine alınır. Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Gündemdeki konularla ilgili olmak üzere; kurum temsilcileri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversitelerin ilgili bölümlerinin, sendikalar (oda üst kuruluşu bulunan yerlerde üst kuruluşun, sendika konfederasyonunun bulunduğu yerde konfederasyonun) ve uzmanlaşmış sivil toplum örgütlerinin temsilcileri ile davet edilen uzman kişiler, oy hakkı olmaksızın ihtisas komisyonu toplantılarına

katılabilir ve görüş bildirebilir. İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra büyükşehir belediye meclisinde karara bağlanır. Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere büyükşehir belediye meclisi tarafından belirlenecek maliyet bedeli karşılığında verilir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'nun 16. Maddesinde de ihtisas komisyonlarına atıf yapılmış, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, kamu kurum ve kuruluşları ile farklı kesimlerin bir araya geldiği katılımcı bir mekanizma öngörülmüştür. Bu kanunda da komisyonlarının halka farklı yollarla duyurulacağı belirtilerek açıklık ilkesine vurgu yapılmıştır.

İl genel meclisi, bir yıl görev yapmak üzere üyeleri arasından en az üç, en fazla beş kişiden oluşan ihtisas komisyonları kurabilir. Plân ve Bütçe ile İmar ve Bayındırlık komisyonları en çok yedi kişiden meydana gelir. İhtisas komisyonları, her siyasî parti grubunun ve bağımsız üyelerin il genel meclisindeki üye sayısının meclis üye tam sayısına oranlanması suretiyle oluşturulur. Eğitim, kültür ve sosyal hizmetler komisyonu, imar ve bayındırlık komisyonu, çevre ve sağlık komisyonu ile plân ve bütçe komisyonu kurulması zorunludur. İmar ve bayındırlık komisyonu dışındaki komisyonların çalışma süreleri meclisin toplantı süresiyle sınırlıdır. Meclis toplantısını müteakip imar ve bayındırlık komisyonu en fazla on iş günü, diğer komisyonlar ise beş iş günü toplanarak kendisine havale edilen işleri sonuçlandırır. Rapor bu sürenin sonunda meclise sunulmadığı takdirde, konu meclis başkanı tarafından doğrudan gündeme alınır. Kaymakamlar ve ildeki kamu kuruluşlarının amirleri ve ildeki kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversite ve sendikalar ile gündemdeki konularla ilgili köy ve mahalle muhtarları ile sivil toplum örgütlerinin temsilcileri, oy hakkı olmaksızın kendi görev ve faaliyet alanlarına giren konuların görüşüldüğü ihtisas komisyonu toplantılarına katılabilir ve görüş bildirebilir. İhtisas komisyonlarının görev alanına giren işler bu komisyonlarda görüşüldükten sonra il genel meclisinde karara bağlanır. Komisyon çalışmalarında uzman kişilerden yararlanılabilir. Komisyon raporları alenîdir, çeşitli yollarla halka duyurulur ve isteyenlere il genel meclisi tarafından belirlenecek bedel karşılığında verilir.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 41. Maddesinde belediyelerin stratejik plan yapmasına yönelik hususlar vurgulanmıştır. Stratejik plan yapım sürecinde toplumun farklı kesimlerinin dâhil edilmesinin önemine vurgu yapılmıştır.

Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yılbaşından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar. Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer. Nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir. Stratejik plân ve performans programı bütçenin

hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 31. Maddesinde de stratejik plan hazırlanmasında toplumun farklı kesimlerinin (paydaş) görüşlerinden yararlanılmasına yönelik hususlar vurgulanmıştır.

Vali, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plân ve programları ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yılbaşından önce de yıllık performans plânı hazırlayıp il genel meclisine sunar. Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve il genel meclisinde kabul edildikten sonra yürürlüğe girer. Stratejik plân ve performans plânı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve il genel meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.

2.1.2. Etkinlik ve Verimliliğe Yönelik Düzenlemeler

5393, 5302, 5747 ve 6360 sayılı kanunlarla, ölçek ekonomisine ve kamu hizmetlerinde etkinlik ve verimliliğe yönelik düzenlemelere gidilmiştir. Küçük belediyelerde, hizmetlere ilişkin birim maliyetler ve kişi başına düşen ortalama maliyetler, en uygun ölçekteki belediyelerle kıyaslandığında daha yüksek olmaktadır.

“5393 sayılı “Belediye Kanunu” nun kuruluş ve sınırlara ilişkin 4. Maddesi ile Belediye kurulmasına ilişkin nüfus 2 binden, 5 bine çıkarılmıştır.

Nüfusu 5.000 ve üzerinde olan yerleşim birimlerinde belediye kurulabilir. İl ve ilçe merkezlerinde belediye kurulması zorunludur. İçme ve kullanma suyu havzaları ile sit ve diğer koruma alanlarında ve meskûn sahası kurulu bir belediyenin sınırlarına 5.000 metreden daha yakın olan yerleşim yerlerinde belediye kurulamaz. Köylerin veya muhtelif köy kısımlarının birleşerek belediye kurabilmeleri için meskûn sahalarının, merkez kabul edilecek yerleşim yerinin meskûn sahasına azami 5.000 metre mesafede bulunması ve nüfusları toplamının 5.000 ve üzerinde olması gerekir. Bir veya birden fazla köyün köy ihtiyar meclisinin kararı veya seçmenlerinin en az yarısından bir fazlasının mahallin en büyük mülkî idare amirine yazılı başvurusu ya da valinin kendiliğinden buna gerek görmesi durumunda, valinin bildirimi üzerine, mahallî seçim kurulları, on beş gün içinde köyde veya köy kısımlarında kayıtlı seçmenlerin oylarını alır ve sonucu bir tutanakla valiliğe bildirir. İşlem dosyası valinin görüşüyle birlikte Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Cumhurbaşkanı kararı ile o yerde belediye kurulur. Yeni iskân nedeniyle oluşturulan ve nüfusu 5.000 ve üzerinde olan herhangi bir yerleşim yerinde, Cumhurbaşkanı kararı ile belediye kurulabilir.

“6360 sayılı kanunun 1. Maddesi ile 14 Yeni Büyükşehir Belediyesi ve Büyükşehir Belediye sınırları içinde 27 yeni ilçe kurulmuştur. Mevcut ve yeni kurulan Büyükşehir Belediyelerinin olduğu illerde kurulu bulunan, Mahalli İdare Birlikleri kaldırılmıştır. Mevcutlar dahil, tüm büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırı olarak belirlenmiştir.

Büyükşehir Belediyesi olan ve büyükşehir belediyesine dönüştürülen illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve beldelerin tüzel kişilikleri kaldırılmış ve mahalle haline getirilmiştir. Mevcut ve yeni kurulan Büyükşehir Belediyelerinin bulundukları illerdeki İl Özel İdarelerinin tüzel kişilikleri kaldırılmıştır. Büyükşehir Belediyesi olan ve büyükşehir belediyesine dönüştürülen illerin bucakları ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır.

Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Ordu, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür. (2) Adana, Ankara, Antalya, Bursa, Diyarbakır, Eskişehir, Erzurum, Gaziantep, İzmir, Kayseri, Konya, Mersin, Sakarya ve Samsun büyükşehir belediyelerinin sınırları il mülki sınırlarıdır. (3) Birinci ve ikinci fıkrada sayılan illere bağlı ilçelerin mülki sınırları içerisinde yer alan köy ve belde belediyelerinin tüzel kişiliği kaldırılmış, köyler mahalle olarak, belediyeler ise belde ismiyle tek mahalle olarak bağlı bulundukları ilçenin belediyesine katılmıştır. (4) İstanbul ve Kocaeli il mülki sınırları içerisinde bulunan köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak bağlı bulundukları ilçe belediyesine mahalle olarak katılmıştır. (5) Birinci, ikinci ve dördüncü fıkrada sayılan illerdeki il özel idarelerinin tüzel kişiliği kaldırılmıştır. (6) Birinci ve ikinci fıkrada sayılan illerin bucakları ve bucak teşkilatları kaldırılmıştır.

2.1.3. Şeffaflığa Yönelik Düzenlemeler

Şeffaflık, meclis toplantılarının halka açık olması ve mecliste alınan kararların, denetim ve faaliyet raporlarının halk ile paylaşılması esası üzerine yapılan düzenlemeleri içerir. Meclis kararları, denetim ve faaliyet raporlarının halka duyurulması 5393 sayılı kanunun 23. Maddesinde şu şekilde düzenleme yapılmıştır:

Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir. Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir. Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idarî yargıya başvurabilir. Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülkî idare amirine gönderilir. Mülkî idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez. Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur.

Meclis karar özetlerinin en geç 7 gün içinde halka duyurulması ile ilgili 5302 sayılı kanunun 15. Maddesinde şu hususlar vurgulanmıştır

İl genel meclisi tarafından alınan kararların tam metni, en geç beş gün içinde valiye gönderilir. Vali, hukuka aykırı gördüğü kararları, yedi gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere il genel meclisine iade edebilir. Valiye gönderilmeyen meclis kararları yürürlüğe girmez. Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar kesinleşir (İptal üçüncü fıkra: Anayasa Mahkemesinin 18/1/2007 tarihli ve E.:2005/32, K.:2007/3 sayılı Kararı. Kesinleşen il genel meclisi karar özetleri toplantıyı izleyen en geç yedi gün içinde çeşitli yollarla halka duyurulur.

Belediyelerin denetimine ilişkin rapor ve sonuçları ile belediye faaliyet raporlarının kamuoyuna duyurulması 5393 sayılı kanunun 56. Maddesinde vurgulanan hususlar şunlardır:

Belediye başkanı, 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans programına göre yürütülen faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini ve belediye borçlarının durumunu açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporunda, bağlı kuruluş ve işletmeler ile belediye ortaklıklarına ilişkin söz konusu bilgi ve değerlendirmelere de yer verilir. Faaliyet raporu nisan ayı toplantısında belediye başkanı tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.

İl özel idarelerinin faaliyet raporlarının halka duyurulması ise 5302 sayılı kanunun 39. Maddesinde düzenlenmiştir.

Vali, Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanununun 41 inci maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen biçimde; stratejik plân ve performans hedeflerine göre yürütülen

faaliyetleri, belirlenmiş performans ölçütlerine göre hedef ve gerçekleşme durumu ile meydana gelen sapmaların nedenlerini açıklayan faaliyet raporunu hazırlar. Faaliyet raporu mart ayı toplantısında vali veya genel sekreter tarafından meclise sunulur. Raporun bir örneği İçişleri Bakanlığına gönderilir ve kamuoyuna da açıklanır.

2.1.4. Sosyal Adalet ve Sosyal Belediyeciliğe Yönelik Düzenlemeler

Sosyal Belediyecilik anlayışına yönelik Türkiye'de 5393 sayılı Belediye Kanunu ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu ile belediyelere sosyal politika ve sosyal belediyecilik kapsamında önemli görev ve işlevler yüklenmiştir. Belediyelere toplumdaki tüm dezavantajlı gruplar için her türlü sosyal ve kültürel hizmeti yerine getirebilmesi görevleri yüklenmiştir. Belediyelerin görevleri arasında; sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri oluşturmak, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek ve geliştirmek bu amaçla sosyal tesisler kurmak meslek ve beceri kursları açmak, işletmek ve işlettiirmek sayılmıştır. Madde 7-Büyükşehir belediyesinin görev, yetki ve sorumlulukları şu şekilde sıralanmıştır:

Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettiirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksekokullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 69. Maddesinde sosyal belediyecilik ile ilgili olarak şu hususlar vurgulanmıştır:

Büyükşehir Belediye'lerine engellilere yönelik bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere hizmet verecek engelli hizmet birimleri kurma görevi verilmiştir.

Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000'in üzerindeki belediyelerin, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorunda oldukları hususu düzenlenmiştir.

Belediyelere ihtiyaç sahiplerine yönelik konut hizmeti sunma görevi yüklenmesi sosyal belediyecilik kapsamında değerlendirilmektedir

2.2. Türkiye’de Kent Konseyleri

Türkiye’de Kent konseyi ile kent yaşamında; hemşerilik bilincinin geliştirilerek, sosyal yardımlaşma ve dayanışma gibi ilkeler hayata geçirmeye çalışılmaktadır (5393, md. 76).

Kent konseyleri, yerel demokrasinin tabana yayılmasında ve yerleşik hale gelmesinde önemli işlevleri yerine getirmektedir. Türkiye’de bazı belediyelerin bünyesinde kent konseylerinin kurulmasından önce Yerel Gündem 21 adı altında yapılar kurulmuştur. 2006 yılında Kent Konseyi Yönetmeliği yayınlanmıştır. 2009 yılında yapılan değişikliklerle birlikte yönetmelikte bazı düzenlemelere gidilmiştir.

2.2.1. Kent Konseyleri Yasal Dayanak

5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesine dayanılarak, Kent Konseyi Yönetmeliği 8 Ekim 2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete’de çıkarılmıştır. Bu yönetmelik, 6 Haziran 2009 tarih ve 27250 sayılı Resmi Gazete’de bazı maddelerinde değişiklik yapılarak yayınlanmıştır.

Kent Konseyi Yönetmeliği incelendiğinde, kent konseyleri ile ilgili ortak ana hususlar ortaya konmuş; Yerel Gündem 21 Programı ile genel hatları çizilmiş kent meclisi, kent parlamentosu, kent kurultayı vb. isimlerle kurulmuş olan yapılar kent konseyine dönüştürülmüştür (Kent Konseyi Yönetmeliği Geçici madde 1). UCLG-MEWA’nın ulusal koordinasyonunda T.C. Hükümeti ve UNDP’nin desteğiyle yürütülen Türkiye Yerel Gündem 21 Programı, Haziran 2011’de resmi olarak sona ermiştir (Kent Konseyleri Ulusal Raporu, 2012: 5)

Kent Konseyi Yönetmeliği incelendiğinde yönetmeliğin amacı 1. maddede: “kent yaşamında, kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım, yönetim ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışan kent konseylerinin çalışma usul ve esaslarını düzenlemek” şeklinde ifade edilmektedir.

2.2.2. Kent Konseylerinin Kurumsal Yapısı

Kent konseylerinin üyeleri toplumun tüm kesimlerini kapsayacak şekilde muhtarlar, sivil toplum kuruluşları temsilcileri, kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri, üniversite temsilcileri, meslek odaları temsilcileri, siyasi parti temsilcileri, belediye başkanı veya temsilcisi, sendikalar, barolar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının temsilcilerinden oluşmaktadır. Kent konseyleri bünyesinde meclisler ve çalışma grupları oluşturulmaktadır. Kent konseylerinin aldığı kararlar tavsiye niteliğinde olmasından dolayı bağlayıcılığı yoktur. Bu platformda alınacak kararların ve görüşlerin belediye meclisinin ilk toplantısında gündeme alınıp değerlendirilir.

2.2.3. Kent Konseyi İşlev ve Faaliyet Alanları

Kent Konseyi yönetmeliğine göre Kent Konseyinin görevleri 6. maddede şu şekilde açıklanmıştır:

- Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

- Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmaya katkıda bulunmak,
- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal ve benzeri değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,
- Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- -Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek,
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamak
- Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortak yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak,

- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturmasına katkıda bulunmak,
- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcılığı, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak,
- Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmaktır.

2.3. Türkiye’de Yerel Demokrasi ve Kent Konseylerinin Avrupa Birliği İlerleme Raporları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Avrupa Birliği 1998 yılından bu yana Türkiye ile ilgili ilerleme raporları yayınlamaktadır. 1998 ve 1999 ilerleme raporlarında yerel demokrasi, katılım ve şeffaflıkla ilgili doğrudan öneri ve tavsiyelere yer verilmemiş fakat demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hakları gibi temel kavramlar üzerinde durulmuştur. (Avrupa Komisyonu, 1998: 42).

Politik açıdan, değerlendirme, kamu otoritelerinin işleyişinde bazı aksaklıklar olduğu, insan hakları ihlallerinin sürdüğü ve azınlıklara uygulanan tavırda önemli eksiklikler bulunduğunu göstermektedir. Ordu üzerinde sivil denetim olmayışı endişe konusudur. Millî Güvenlik Kurulu kanalıyla ordunun politik yaşamda oynadığı büyük rol, bunu yansıtmaktadır. Güneydoğu Türkiye’deki duruma askerî olmayan, sivil bir çözüm bulunmalıdır, zira ülkede gözlenen medenî ve siyasî hak ihlallerinin pek çoğu şu veya bu şekilde bu konuyla bağlantılıdır. Komisyon, Türk hükümetinin ülkedeki insan hakları ihlallerine karşı mücadele etmede kararlılığını kabul etmektedir. Fakat bunun

şimdiye kadar pratikte önemli herhangi bir sonucu olmamıştır. Türkiye'nin 1995'te içine girdiği demokratik reform süreci devam etmelidir.

1998 ilerleme raporunda, Anayasa'da yapılan değişikliklerin, Türkiye'de demokrasinin güçlendirilmesine olumlu katkıda bulunduğu vurgulandı. (Avrupa Komisyonu, 1998: 8-9).

Türkiye, çok partili bir parlamentoya, cumhurbaşkanına, hükümete, kamu yönetimine, yargı sistemine ve Millî Güvenlik Kurulu'na sahip olan bir anayasal cumhuriyettir. Türkiye'nin politik yapısı, 1980 darbesinden sonra askerler tarafından yapılan ve referandum ile onaylanan 1982 Anayasası'nda tanımlanmıştır. 1982 Anayasası'nın 2nci maddesi, Cumhuriyet'in niteliklerini "... demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti" olarak tarif eder. 1995 yılında, TBMM tarafından Anayasa'da bazı değişiklikler yapıldı; bunlar, Türkiye'de demokrasinin güçlendirilmesine katkıda bulunan olumlu bir adımdı. Örneğin, bu değişiklikler, sendika gibi herhangi bir 9 örgütün, siyasî faaliyetlere katılmasını mümkün kılmaktadır; asgarî seçmen yaşı 21'den 18'e indirilmiştir ve yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarına seçme hakkı verilmiştir; siyasî partilerin işleyişinde önemli bir reform yapılmıştır; siyasî partilere üye olmak için asgarî yaş 21'den 18'e indirilmiştir; siyasî partilere üye olma hakkı, üniversitelerin akademik personeline ve üniversite öğrencilerine de tanınmıştır. Ancak, bu değişiklikler için gereken yasal düzenlemeler henüz tamamlanmış değildir. Örneğin, siyasî partilerin işleyişi konusunda ve yurt dışında yaşayan Türk vatandaşlarının seçme hakkı konusunda henüz herhangi bir yasa çıkarılmamıştır.

1999 ilerleme raporunda, siyasi yaşamı, adalet sistemini ve insan haklarının korunmasını düzenleyen bazı önemli yasaların kabul edilmesi için çalışıldığına vurgu yapılmıştır (Avrupa Komisyonu, 1999: 9-10).

Siyasî partiler sistemiyle ilgili olarak, Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Ağustos 1999'da Siyasî Partiler Kanunu'nda siyasî partilerin kapatılmasını ve üyelerinin siyasî hayata katılmaktan men edilmelerini zorlaştıran bazı değişiklikler yaptı. Parlamento Parlamento'nun yapısında değişiklik olmadı. Nisan 1999'da yeni TBMM'nin oluşması, anayasal kurallara uygun şekilde gerçekleşti. Meclis'in yetkilerine saygı gösterilmekte ve muhalefet Meclis'in faaliyetlerine tam olarak katılmaktadır. TBMM'nde bir siyasî partinin temsil edilmesi için %10'luk ulusal baraj, kullanılan 31 milyon geçerli oydan yaklaşık 5 milyonunun temsil edilmemesine neden oldu. Yürütme organında önemli herhangi bir gelişme gözlenmedi. Yeni hükümet, memur alımlarında usulsüzlüğü önlemek için, Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM)'nin gözetimi altında merkezî bir sınav yoluyla memur alınması için bir sistem kurarak olumlu bir adım attı. Başvuruları Temmuz 1999'da alınan sınav 1999 sonbaharında yapılacaktır. Yargı sistemindeki başlıca yasal değişim, siyasî suçlarla ilgilenen Devlet Güvenlik Mahkemeleri (DGM) reformuyla ilgilidir.

1998’de, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, DGM heyetinde bir askerî hakimın bulunmasının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırı olduğunu bildirdi. Daha sonra, Temmuz 1999’da, Avrupa Mahkemesi 1994- 1995 yıllarında bireylerce açılmış olan 13 davada hüküm verdi. Bu davaların dokuzunda, Mahkeme, bir DGM tarafından yargılanmış oldukları için başvuranların “bağımsız ve tarafsız bir mahkemece” yargılanma hakkından mahrum bırakılmış oldukları sonucuna vardı. DGM’lerden askerî hakimi çıkaran anayasal ve yasal değişiklikler TBMM tarafından kabul edilerek 22 Haziran 1999’da yürürlüğe girdi. Bu reformun doğrudan bir sonucu olarak, Öcalan davasına bakan Ankara DGM’nin askerî hakimi yerine 23 Haziran 1999’da bir sivil hakim getirildi. Bu mahkemelerde sanıklara tanınan haklar konusunda hâlâ bazı kuşklar olmakla beraber, bu reform DGM’nin işleyişini açıkça iyileştirecektir. Adalet Bakanlığı kaynaklarına göre, halen DGM’lerce yargılanmayı bekleyen 7000’den fazla dava vardır. 10 Şimdiki hükümetçe ve geçmiş hükümetlerce yapılan ve halen Parlamento’da olan bir dizi teklif, yargı sisteminin işleyişi üzerinde olumlu bir etki yapabilir. Bu teklifler şunları içermektedir: Özellikle ölüm cezasını kaldıran bir Ceza Kanunu tasarısı; Kamu görevlilerinin yargılanmasını kolaylaştıran “devlet memurlarının ve diğer kamu görevlilerinin yargılanmasına ilişkin kanun” başlıklı bir kanun tasarısı; Tanıkların korunması, tanıklara tazminat ödenmesi, fiziksel muayene ve genetik tahliller konularında yeni düzenlemeler açısından Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu’nu değiştiren bir kanun tasarısı. Son olarak, hükümetin, hakimler ve savcılar için mevcut eğitim programlarını geliştirme niyetini açıkladığı kaydedilmelidir. İnsan hakları alanında bilinç yükseltmeyi ve eğitimi geliştirmeyi amaçlayan bu girişimler çok önemlidir.

2000 ilerleme raporunda, Türkiye’nin demokrasiyi ve hukukun üstünlüğünü esas alan reformların yapılmasında ağır ilerlediği ifade edilmiştir. (Avrupa Komisyonu, 2000: 11).

Bölgesel ve yerel yönetim düzeyinde belirgin bir değişiklik olmamıştır. Merkezi yönetimin yerel yönetim üzerindeki kontrolü güçlü olmaya devam etmektedir. Daha fazla desantralizasyonu amaçlayan ve halen Bakanlıklar arasında tartışılan, yerel yönetim yasa tasarısı henüz kabul edilmemiştir.

2001 ilerleme raporunda, yerel demokrasi, katılım ve şeffaflıkla ilgili doğrudan öneri ve tavsiyelere yer verilmemiş fakat, demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hakları gibi temel kavramlar üzerinde durulmuştur. (Avrupa Komisyonu, 2000: 31).

TBMM’nin 3 Ekim 2001 tarihinde kabul ettiği Anayasa değişiklikleri, insan hakları ve temel özgürlükler alanındaki güvenceleri sağlamlaştıran ve idam cezasına sınırlama getiren önemli bir adımdır. Değişiklikler, ifade ve düşünceyi yayma özgürlüğü, basın özgürlüğü ve dernek kurma özgürlüğü gibi temel özgürlüklerin kısıtlanmasına ilişkin gerekçeleri daraltmaktadır. Şimdi dikkatler, bu önemli değişikliklerin etkili bir şekilde

uygulanmasına yoğunlaşmıştır. Türk Hükümeti, özellikle ifade ve düşünce özgürlüğüne ilişkin bir dizi Anayasa değişikliğinin uygulanmasını amaçlayan yeni bir mevzuat taslağı paketini sonuçlandırmak üzeredir. Bu paket, Katılım Ortaklığının inceliklerini gerçekleştirmeye yönelik ilerlemeyi kolaylaştıracaktır.

2002 ilerleme raporunda, şeffaflık ve etkinliğin artırılması üzerine yapılan çalışmalardan bahsedilmiştir. (Avrupa Komisyonu, 2002: 12).

Ocak 2002’de, Hükümet, Kamuda Saydamlığın Artırılması ve Etkin Yönetim konusunda bir Eylem Planı kabul etmiştir. Bu husus, merkezi ve yerel yönetimlerin görev ve sorumluluklarını etkileyecektir. Avrupa Birliği Genel Sekreterliği (ABGS), AB Müktesebatının üstlenilmesine İlişkin Ulusal Programın ve katılım öncesi stratejinin uygulanmasındaki koordinasyon rolünün, daha da pekiştirmiştir. Bir tercüme koordinasyon birimi oluşturulmuştur. Diğer kurum ve kuruluşlarla daha yakın bir işbirliğini temin etmek üzere, kurumsal düzenlemeler yapılmıştır. ABGS ile sosyal taraflar, özel sektör ve sivil toplum örgütleri arasındaki görüş alışverişi güçlendirilmiştir. Sivil toplum temsilcilerinin yer aldığı 13 çalışma grubu kurulmuştur. Türkiye’nin Avrupa Birliğine Katılım Sürecine İlişkin 2002 Yılı İlerleme Raporu 13 <http://ekutup.dpt.gov.tr/ab/uyelik/ilerle02.pdf> ABGS, AT-Türkiye Ortaklık Komitesi nezdinde yer alan sekiz alt komite çalışmaları çerçevesinde, müktesebatın ayrıntılı incelemesi hazırlıklarında yer almıştır. Yerel yönetimlerde sivil yetkililerin rolü, güçlendirilmiştir. Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Hakkında Kanunun 9’uncu maddesinde yapılan değişiklik çerçevesinde, subayların, mülki amirlerin yokluğunda göreve vekalet etme imkanı kaldırılmıştır. Bu değişiklik, yerel yönetimlerde askeri etkinin azaltılması yönünde atılmış önemli bir adım olarak değerlendirilmektedir.

2003 ilerleme raporunda, demokratikleşme, hukukun üstünlüğü, insan hakları gibi temel kavramlar üzerinde durulmuştur. Özellikle Ağustos 2002’de kabul edilen reformlara toplu bakıldığında Türkiye’de demokrasinin güçlendirilmesi ve insan haklarının korunması konusundaki temel çalışmaların önemli bir kısmını teşkil ettiğine vurgu yapılmıştır (Avrupa Komisyonu, 2003: 11).

2004 ilerleme raporunda, kamu idaresi ve yerel yönetimlere ilişkin reformlar hakkında bir dizi yasa, TBMM tarafından Temmuz 2004’de kabul edilmiştir. (Avrupa Komisyonu, 2004: 11). Yerel yönetim reformu kanun tasarısına uygun olarak ülkenin

değişik düzeylerdeki idari yapısına özel dikkat gösterilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır (Avrupa Komisyonu, 2004: 117).

2005 ilerleme raporunda, Mahalli İdare Birlikleri Kanunu Haziran 2005'te kabul edildiği, 2004'te kabul edilen Büyükşehir Belediyeleri Kanunu'yla birlikte, dört temel yerel idare reform kanununun yürürlüğe girdiği söylenmiştir. Belediyeler ve Özel İdare Kanunları, hızlı şehirleşmenin ve kırsal yörelerden şehirlere göç akınının getirdiği sorunlarla baş edebilmeleri için yerel idarelerin kapasitesini güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede söz konusu kanunlar; etkin, sonuca odaklı ve şeffaf yerel idareyi hedefleyen modern kamu idaresi kavramları getirmektedir. Reformlar, özellikle stratejik planlama gerekleri, acil durum planlaması, borç ve borçlanma limitleri, performansa dayalı bütçelendirme, yıllık faaliyet raporları ve muhasebe denetim komisyonları kurulması unsurlarını getirmiştir. Vatandaşların yerel hizmetlerin yerine getirilmesine gönüllü olarak katılımına imkân sağlayan hükümler de bulunmaktadır. Ayrıca, katılım ve danışma sürecini güçlendirmek amacıyla, sivil toplum temsilcilerinden oluşan İl konseyleri kurulmuştur. Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, ortak sorunları bulunan köylerin, belediyelerin ve il özel idarelerinin, ortak projeler için bir araya gelmelerine imkân tanıyacaktır vurgusu yapılmıştır (Avrupa Komisyonu, 2005: 13).

2006 ilerleme raporunda, Mahalli İdare Birlikleri Kanunu, Ocak 2006'da değiştirilmiştir. Bu Kanun, köylerin, belediyelerin ve il özel idarelerinin ortak projeler yürütmelerine imkân tanımakta olduğundan bahsedilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2006: 6).

2007 ilerleme raporunda, Ekim 2006'da belediye meclislerinin kurulmasına ilişkin bir yönetmelik kabul edildiği ve bu meclisler, belediye yönetiminde yerel katılım ve sahip çıkmayı teşvik etmeye zemin oluşturmaları amacıyla Belediyeler Kanunu'nda zorunlu hale getirildiği vurgusu yapılmıştır (Avrupa Komisyonu, 2007: 7).

2008 ilerleme raporunda vatandaşların yerel yönetimlere katılımını arttırmak amaçlı bir platform olarak düşünülen Kent Konseylerinin sadece az sayıda şehirde etkili olarak çalıştığı, tüm Kent Konseylerini güçlendirmek için çaba gösterilmesi gerektiği hatırlatılmıştır (Avrupa Komisyonu, 2008: 7).

2009 ilerleme raporunda yerel yönetimler konusunda, 29 Mart 2009 tarihinde Türkiye’de belediye, il özel idaresi ve köy ve mahalle meclisleri seçimleri yapıldığından bahsedilmiştir. Seçimler, seçmenin seçim sürecine güvenini ortaya koyan % 85’lik katılım oranıyla, özgür ve adil biçimde gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Özellikle, vatandaşların yerel yönetimlere katılımını arttırmak amaçlı bir platform olarak düşünülen Kent Konseyleri oluşturulmasıyla ve demokratik yönetim mekanizmalarının geliştirilmesiyle ilgili olarak, yerel yönetimlere yetki devri konusunda ilerleme kaydedilemediği üzerinde durulmuştur (Avrupa Komisyonu, 2009: 8).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2010 yılı ilerleme raporunda katılım ve gençliğe yönelik tavsiye ve görüşleri şu şekildedir (Avrupa Komisyonu, 2010: 22).

Sivil toplum kuruluşlarının, AB’ye katılım süreci de dâhil, oynadıkları rol konusunda kamu kurumlarında ve kamuoyunda bilinç artırma faaliyetleri devam etmiştir. Hükümet (Avrupa Birliği Genel Sekreterliği), AB’ye katılım süreci konusunda sivil toplum temsilcileriyle istişari toplantılar düzenlemiştir. Bununla birlikte, sivil toplum kuruluşları orantısız idari denetim ve para cezaları ile karşılaşmaya devam etmektedirler. Ayrıca, bağış toplama için gerekli bürokratik koşullar, kamu yararı statüsü kazanma ve küçük ve orta büyüklükteki dernekler için basitleştirilmiş kuralların eksikliği, dernekler için daha elverişli bir ortamın oluşmasını engellemektedir. Yabancı dernekler için daha kısıtlayıcı kurallar uygulanmaktadır.

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2011 yılı ilerleme raporunda, yerel yönetimlere yetki devri konusunda, özellikle mali kaynakların yerel idarelere aktarılmasıyla ilgili olarak ilerleme kaydedilmediği bu nedenle de, belediyelerin, merkezi yönetim tarafından tahsis edilen gelirlere aşırı bağımlı durumda olduğunda bahsedilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2011: 10).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2012 yılı ilerleme raporunda, yerel yönetimlere yetki devri konusunda sınırlı ilerleme kaydedilmiştir. Vatandaşların yerel yönetimlere katılmalarını teşvik etmek üzere tasarlanan kent konseyleri sadece sınırlı sayıda şehirde etkin bir biçimde işlediği vurgulanmıştır (Avrupa Komisyonu, 2012: 11-12).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2013 yılı ilerleme raporunda, yerel yönetimlere yetki devri konusunda bazı ilerleme kaydedildiği vurgulanmıştır. Kasım ayında kabul edilen Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile belediyelerin yetkilerinin kapsamı genişletildiği; böylece bazı küçük belediyelerin kamu hizmeti sunma konusunda kapasitelerinin zayıf olduğu yönündeki Avrupa Konseyi eleştirisi kısmen karşılanmıştır. Ancak, yetki devri yoluyla belediyelerin güçlendirilmesi veya kendi gelirlerini toplamalarının sağlanması konusunda Avrupa Konseyi tavsiyeleri yerine getirilmediği söylenmektedir (Avrupa Komisyonu, 2013: 8-9).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2014 yılı ilerleme raporunda, yerel seçimler, 30 Mart 2014'te % 89 katılım oranıyla gerçekleşmiştir (Avrupa Komisyonu, 2014: 6). Yerel seçimler iyi organize edilmiş ve Güneydoğu Anadolu dahil olmak üzere genel olarak barışçıl bir ortamda gerçekleşmiştir (Avrupa Komisyonu, 2014: 7). Türkiye kamu mali yönetim sisteminin farklı unsurlarıyla ilgili reform çalışmaları yapmış olmakla birlikte, geniş kapsamlı bir reform programı bulunmadığı değerlendirilmiştir. Bununla

birlikte, bazı durumlarda yerel yönetimler ve kamu iktisadi teşekkülleri Hazine onayı olmaksızın borç alabildiği vurgulanmıştır (Avrupa Komisyonu, 2014: 10).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2015 yılı ilerleme raporunda, yerel yönetimlerle ilgili olarak, belediyelerin yetkilerinin kapsamını genişleten Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda 2012'de yapılan değişikliğe rağmen, mali yerinden yönetim sınırlı kaldığı vurgusu yapılmıştır. Belediyeler, kendilerine devredilen sorumlulukları yerine getirebilmek amacıyla gerekli mali kaynaklara ihtiyaç duyduğundan bahsedilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2015: 9).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2016 yılı ilerleme raporunda, Belediye sınırlarını yeniden çizen ve belediyelerin sorumluluklarının kapsamını genişleten Büyükşehir Belediyesi Kanunu'nda 2012'de yapılan değişikliğe rağmen, mali yerinden yönetim sınırlı kaldığı vurgusu yapılmıştır. Bu sebeple Belediyeler, kendilerine devredilen sorumlulukları yerine getirebilmek amacıyla gerekli mali kaynaklara ihtiyaç duyduğu vurgulanmıştır (Avrupa Komisyonu, 2016: 12).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2018 yılı ilerleme raporunda, AB-Türkiye Sivil Toplum Diyalogu programlarına, AB'deki STK'lar ile birlikte 2017 yılı itibariyle yaklaşık 900 Türk STK katıldığına değinilmiştir. Bu programlar sayesinde sivil toplum gelişme kaydetmekte ve STK'ların yerel düzeyde daha fazla tanınmasına imkân verdiği değinilmiştir (Avrupa Komisyonu, 2018: 16). Faydalanıcı odaklı idare konusundaki güçlü kararlılık, e-devlet hizmetlerinin yaygınlaşmasının ve akıllı kimlik belgelerinin temin edilmesinin hızlanmasını sağladığı üzerinde durulmuştur. E-devlet alanında oldukça iyi ilerleme kaydedilmiştir. 2015'te 25,2 milyon olan kayıtlı kullanıcı sayısı 2017'de 35 milyonu geçmiştir. Kamu hizmetleri büyük oranda e-devlet üzerinden erişilebilir hâledir. Vatandaşlara yönelik "tek hizmet noktası" birimlerinin ve tek temas

noktalarının özellikle yerel düzeyde daha fazla yaygınlaştırılması gerektiği vurgulanmıştır. Engelli bireylerin hizmetlere erişimlerinde engellerin azaltılması amacıyla bir izleme sisteminin kurulması gerekliliği üzerine vurgu yapılmıştır (Avrupa Komisyonu, 2018: 22).

Avrupa Komisyonu tarafından hazırlanan 2019 yılı ilerleme raporunda, Kullanıcı odaklı idare konusundaki güçlü kararlılık devam ettiği belirtilmiştir. E-devlet hizmetleri artmaya devam ettiği, 2015'te 25,2 milyon olan kayıtlı kullanıcı sayısı büyük bir artışla 2018'de 40 milyona yükseldiği vurgulanmıştır. Kamu hizmetleri büyük oranda e-devlet üzerinden erişilebilir hâldedir. Vatandaşlara yönelik “tek hizmet noktası” birimlerinin ve tek temas noktalarının özellikle yerel düzeyde daha fazla yaygınlaştırılması gerektiğine vurgu yapılmıştır. Engelli kişilere yönelik hizmetlere erişimin önündeki engellerin azaltılması amacıyla bir izleme sisteminin kurulması gerektiği üzerinde durulmuştur (Avrupa Komisyonu, 2018: 24).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: MANİSA YUNUSEMRE KENT KONSEYİ¹

Bu bölümde Manisa Yunusemre Kent Konseyinin kurumsal yapısı, yasal dayanağı, kent konseyinin oluşum süreci, konseyin işlev ve faaliyetleri hakkında bilgi verilerek, kent konseyi yerel demokrasi üzerinden hareketle irdelenmektedir.

3.1. Manisa Yunusemre Kent Konseyinin Oluşumu ve Yasal Dayanağı

2005 yılında çıkarılan 5395 sayılı Belediye Kanunu 76. Maddesinin doğrultusunda, ülkemiz genelinde Kent Konseyleri kurulmaya başlanmış olup, Manisa Yunusemre Kent Konseyi de, 01/10/2014 tarihinde yapılan genel kurulla kurulmuştur. Genel kurulda Manisa Yunusemre Kent Konseyi başkanlığına Halil ARSLAN getirilmiş ve ilk kent konseyi toplantısı yapılmıştır. Manisa Yunusemre Kent Konseyi, halkın farklı kesimlerinden geniş bir demokratik katılımı sağlayacak şekilde seçilen yürütme kurulu ve ona bağlı alt meclisler ile çalışmalarına hemen başlamış bulunduğu bölgede çalışmaları ve yaptığı projelerle kısa zamanda adını duyurmuştur. Manisa Yunusemre Kent Konseyi gönüllülük esasına dayalı olarak halkın demokratik katılımının sağlanması ve bu katılım sayesinde yaşadığı yerin sorunlarına ilişkin çözüm önerilerini, isteklerini, yerel yönetim birimlerine kendisinin doğrudan aktarabileceği bir platform olmak amacıyla kurulmuştur (Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri ile Mülakat; Manisa, 3 Haziran, 2019).

¹ Çalışmanın bu kısmının oluşturulmasında, Bu bölümünün oluşturulmasında, Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri Mustafa BİLİR ile gerçekleştirilen görüşmeden yararlanılmıştır. Manisa Yunusemre Kent Konseyi'nden ve <http://kentkonseyi.yunusemre.bel.tr/> web sayfasından elde edilen bilgi ve verilerden faydalanılmıştır. Manisa Yunusemre Kent Konseyi sosyal medya hesaplarından elde edilen bilgiler de değerlendirme amaçlı kullanılmıştır.

3.2. Manisa Yunusemre Kent Konseyinin Kurumsal Yapısı

Manisa Yunusemre Kent Konseyi bünyesinde oluşturulan yürütme kurulu, başkan, genel sekreter, meclisler ve meclislerin altında faaliyette bulunan çalışma grupları mevcuttur. Kadın Meclisi, Engelliler Meclisi, Gençlik Meclisi ve Çocuk Meclisi olmak üzere de dört adet meclis bulunmaktadır. Kent Konseyi Meclislerinin Oluşumu ve Çalışma Esasları (Manisa Yunusemre Kent Konseyi Yönergesi Md:15) aşağıda incelenmiştir.

Bu yönerge, 5393 sayılı belediye kanununun 76. Madde gereğince, 8 Ekim 2006 tarih ve 26313 sayılı (6 Haziran 2009 tarih ve 27250 sayılı değişik) Kent Konseyi Yönetmeliği'nin 16/1 maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

- Meclis genel kurulları, ilgili meclisin amaçlarıyla ilgili bu yönergenin 8. Maddesinde sayılan kurumsal üyelerin temsilcilerinden ve bireysel üyelerden oluşur. Bu liste Kent Konseyi Genel sekreteri tarafından belirlenir ve ilan edilir.
- Meclislerin görev süreleri, Kent Konseyi Başkanı ve Kent Konseyi Yürütme Kurulunun görev süreleriyle paralel olmak üzere ilk dönem için iki yıl, ikinci dönem için üç yıldır. Yürütme Kurulu kararı ile bu süreler değişebilir.
- Meclislerin başkan ve yürütme kurulu üyeleri, liste halinde yazılarak yapılan seçimde belirlenir. Matbu veya elle yazılan listede bir meclis başkanı, 7 asıl ve 7 yedek üye bulunur.
- Meclislerin genel kurallarını diğer çalışma esasları, bu yönergede kent konseyi genel kurulu için belirtilen çalışma biçim ve yönetimlerine uygun olarak düzenlenir.

2014 Ekim ayından itibaren aktif olarak faaliyette bulunan Kent Konseyi kurumsallaşmasını belli bir oranda tamamlamıştır. Kendisine ait iki katlı bir binası (kiralık

olarak) bulunmaktadır. Kent Konseyinin kendisine ait bir web sayfası ve sosyal medya hesapları bulunmaktadır. Bunlar değerlendirilebilecek olumlu yönlerdir.

Konsey toplantıları halka açık olup, ilçede yaşayan vatandaşlar şeffaflık, hesapverebilirlik ilkeleri gereğince toplantılara katılabilmektedirler. Kent Konseyi çalışma grupları ve meclisleri tarafından görüşülen maddeler, Kent Konseyi Yürütme Kurulunda değerlendirilmekte ve kanun uyarınca gündem maddesi olarak görüşülmek üzere belediye meclisine sunulmaktadır.

Manisa Yunusemre Kent Konseyinin de diğer kent konseyleri gibi kendine ait bir bütçesi bulunmamaktadır. Kent Konseyi Yönetmeliği'nin Kent Konseylerinin mali yapısına ilişkin 16. Maddesinde "Belediyeler kent konseylerine, bütçelerinde ödenek ayırmak suretiyle aynı ve nakdi yardım yapar ve destek sağlar" hükmü bulunmaktadır.

Manisa Yunusemre Kent Konseyinin Görevleri (Manisa Kent Konseyi Yönergesi Md:7)

- Yerel düzeyde demokratik katılımın yaygınlaştırılmasını, hemşerilik hukuku ve ortam yaşam bilincinin geliştirilmesini, çok ortaklı ve çok aktörlü yönetim anlayışının benimsenmesini sağlamak
- Sürdürülebilir gelişmenin sağlanması ve bu konuda ortaya çıkan sorunların çözümüne yönelik planların hazırlanması ve uygulanmasını sağlamak,
- Kente ilişkin temel stratejiler ve faaliyet planlarının belirlenmesinde, uygulama ve izleme süreçlerinde tüm kenti kapsayan ortak bir aklın oluşturulmasında katkıda bulunmak,
- Yerellik ilkesi çerçevesinde katılımcıların, demokrasiyi ve uzlaşma kültürünü geliştirmek,
- Kentin kimliğine ilişkin tarihi, kültürel, doğal v.b değerlere sahip çıkmak ve geliştirmek,

- Kent kaynaklarının etkili, verimli ve adil kullanımına katkıda bulunmak,
- Sürdürülebilir kalkınma anlayışına dayalı kentin yaşam kalitesini geliştiren, çevreye duyarlı ve yoksulluğu giderici programları desteklemek
- Sivil toplumun gelişmesine ve kurumsallaşmasına katkıda bulunmak,
- Çocukların, gençlerin, kadınların ve engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini arttırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlama
- Kent yönetiminde saydamlık, katılım, hesap verebilirlik, öngörülebilirlik ilkelerinin uygulanmasına katkıda bulunmak,
- Kent konseyinde oluşturulan görüşlerin değerlendirilmek üzere ilgili belediyeye gönderilmesini sağlamaktır

Manisa Yunusemre Kent Konseyi'nin ilkeleri yönergede şu şekilde sıralanmıştır

(Manisa Kent Konseyi Yönergesi Md:6):

- Koordinasyonda Uyumluluk
- Hesap Verebilirlik
- Tarafsızlık
- Duyarlılık
- Şeffaflık
- Katılımcılık
- Sürdürülebilirlik
- Haberdar Edici Uyarıcılık
- Geleneklere Bağlılık
- Teknolojik Yetkinlik

- Ulaşılabilirlik
- Kurumsallık
- Çağdaşlık
- Verimlilik
- Güler yüzlülük
- Moral Değerlerini Koruyuculuk

Manisa Yunusemre Kent Konseyi'nin amaçları yönergede şu şekilde sıralanmıştır
(Manisa Kent Konseyi Yönergesi Md:5):

- Yerel yönetimler ve mahalli idareler ile birlikte çalışmak.
- Yerinden yönetim anlayışını hakim kılmak.
- İlçemizin tarihi, kültürel, doğal tüm değerlerine sahip çıkmak.
- İlçe ihtiyaçları için projeler üretmek, Mahalli idareler ve yerel yönetim meclislerine sunmak.
- Kentlilik bilincini yerleştirmek, geliştirmek.
- Uzlaşma kültürünü geliştirmek.
- Küreselliği ve evrensel değerler gerçeğini inkar etmeden kültürel kimliğine ve moral değerlerine sahip çıkmak.
- Kentin ve kent insanının gelişiminin sürdürülebilirliği için projeler üretmek.
- İlçemizin çağdaş bir kent haline gelmesine katkı sağlamak.
- Çağdaş bir kenti oluşturan disiplinleri ilintili olduğu kurumlara sunmak.
- İnsan ilişkilerinin, çevre bilincinin sosyal yaşantının en üst düzeyde gerçekleştiği bir kent olmak.

- Sivil toplum kuruluşları, siyasi partiler, meslek odaları ve düşünme platformları ile koordinasyon içerisinde hareket etmek.

Tablo 1: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Yürütme Kurulu Üyeleri

No	Adı Soyadı	Görevi
1	Abdürrahim ARSLAN	Kent Konseyi Yürütme Kurulu Başkanı
2	Mustafa BİLİR	Kent Konseyi Genel Sekreteri
3	Dilşat ULAŞ	Yunusemre Belediye Meclisi Başkan V.
4	Turan GÜNDÜZ	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu Müdürü
5	Sezai TAŞKIN	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Öğretim Üyesi
6	Bilal ELBİR	Manisa Celal Bayar Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Eğitim-Birsen Sendika Üniversite Temsilcisi
7	Kemal DENİZASLANI	Manisa Kalıp ve Makina İmalatçıları Derneği (MAKİM) Genel Sekreteri
8	İlker BİLGİN	Manisa Ticaret ve Sanayi Odası
9	Sema YILDIRIM	Aile Danışmanı
10	Haydar İZCİ	Esnaf Odası Temsilcisi
11	Hasan ÖZBEK	İzcilik Federasyonu Manisa İl Temsilcisi.
12	Haydar TEKBAŞ	Esnaf Odası Temsilcisi
13	Fuat KULOĞLU	Türkiye Dağcılık Federasyonu Manisa İl Temsilcisi
14	İslim Betül POLAT	Avukat Manisa Barosu
15	Rabia KESKİN	Engelliler Meclisi Başkanı
16	Furkan GÖKSU	Gençlik Meclisi Başkanı
17	Fisun KUMBARACI	Kadın Meclisi Başkanı

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri Mustafa BİLİR ile gerçekleştirilen görüşmede, Manisa Yunusemre Kent Konseyi Yürütme Kurulu üyelerinin Manisa Yunusemre halkının farklı kesimlerini temsil edecek şekilde oluşturulduğunu ve konseyin Manisa Celal Bayar Üniversitesi ile de yakın ilişki içinde olduğunu gerek yürütme kurulunda gerekse de meclis ve çalışma gruplarında da üniversiteden hatırı sayılır derecede katkı aldıklarını ifade etmiştir.

3.3. Manisa Yunusemre Kent Konseyi: Etkinlik ve Faaliyetleri

Manisa Yunusemre Kent Konseyi, düzenlediği sosyal projeler ile vatandaşların hayatına dokunan, onlara maddi manevi katkı sunan faaliyetlerde bulunmayı ve gönüllülük esaslı yerel katılımın sağlanmasını öncelikle hedeflemektedir. Bu çalışmalara örnek olarak sayabileceğimiz faaliyetler şu şekilde sıralanabilir:

- Düzenlenen okuma seferberlikleri ile her ay bir yazarın kitabı incelenmekte ve buradan hareketle toplumun okuma alışkanlığı kazanması hedeflenmektedir.
- Manisa Yunusemre Kent Konseyi, her yıl 10 Ocak Çalışan Gazeteciler Günü dolayısıyla basın mensuplarıyla bir araya gelmekte olup, bu etkinlik kapsamında konseyin faaliyetlerinin yerel halka duyurularak yerel katılımın sağlanması noktasında yerel basın ile yakın temas halinde olmayı fikir alışverişinde bulunmayı hedeflemektedir.
- Manisa Yunusemre Kent Konseyi yürütme kurulu üyeleri 26 Eylül ‘‘Dil Bayramı’’nda farkındalık oluşturan bir çalışma yaparak Türkçedeki yozlaşmaya dikkat çekmiş ‘‘Çocuklar içeri, küfür dışarı’’ isimli projeye okullarda küfür ve argo kelime kullanımının önüne geçilmesi için harekete geçmiştir. Örnek projeleriyle birçok konuda farkındalık oluşturan Manisa Yunusemre Kent Konseyi, 26 Eylül ‘‘Dil Bayramı’’nda dilimizdeki yozlaşmaya dikkat çekerek

‘Çocuklar içeri, küfür dışarı’ sloganıyla hazırladığı projeye okullarda küfür ve argo kelime kullanımını en aza indirmeyi hedeflemektedir.

3.4. Manisa Yunusemre Kent Konseyi Meclisleri ve Faaliyetleri

Manisa Yunusemre Kent Konseyi, bünyesinde mevcut kadın, engelli, gençlik, çocuk meclisleri olmak üzere dört meclis ve meclisler bünyesinde yedi çalışma grubu oluşturulmuştur. Bunlar; İş Sağlığı ve Güvenliği Çalışma Grubu, Fotoğraf Çalışma Grubu, Ar-Ge ve Kent Geliştirme Grubu, Kültür Sanat Turizm Çalışma Grubu, Tarihi Kültürel Miras ve Kent Belleği Çalışma Grubu, Afet Kriz Çalışma Grubu, Sanayi ve Ticaret Esnaf Çalışma Grubu’dur.

3.4.1. Kadın Meclisinin Etkinlik ve Faaliyetleri

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Kadın Meclisi kurumsal yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 2: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Kadın Meclisi

Başkan	Sekreter	Yönetim Kurul Üyeleri
Ayşe Doğdu TAŞKIRAN	Türkan KILINÇ	Melek DÖRTBUDAK Muazzez EREN Elif NOMAK Ümit ATMAN Selda İYİKANLI Özlem AKAR Hülya YİĞİTER Zeynep İPEK Adalet SOYKÖK İslim Betül POLAT Zübeyde KIRLI Fethiye YILMAZ

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Kadın Meclisinin etkinlik ve faaliyetlerinde bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Aile danışmanlığı projesi ile haftanın her günü belirli saatlerde psikolojik destek verilmektedir.
- Yunusemre Kent Konseyin de kadın meclisinin öncülüğünde kadınlara yönelik "Liderlik Eğitimi" semineri düzenlenmiş ve katılımcılara Yunusemre Belediye Başkanı Sayın Dr. Mehmet ÇERÇİN'in katılımı ile belgeleri teslim edilmiştir.
- Yine kadın meclisince "Aile Arasındaki İletişim" konulu seminer kent konseyi yürütme kurulu üyesi aile danışmanı Sema YILDIRIM'ın katkılarıyla düzenlenmektedir. Bu seminer farklı yer ve zamanlarda yeni katılımcılara yönelik olarak tekrarlanmaktadır.
- UNHCR İzmir Bm Mülteci Örgütünden Toplum Temelli Koruma Asistanı Ezgi ERGENÇ, Çağla KAYA ile şehrimizde bulunan mültecilerle ilgili çalışmalar yapılmaktadır.
- Yunusemre Kent Konseyi kadın meclisi ve engelli meclisinin düzenlediği Yunusemre Belediyemizin ev sahipliğinde Orta Köy Yunus Park Tesislerinde ZİÇEV deki gönüllü annelerle özel gençleri ağırlanmıştır (Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri ile Mülakat; Manisa, 3 Haziran, 2019).
- Yunusemre Kent Konseyi Kadın Meclisinin düzenlemiş olduğu 8 Mart Dünya Kadınlar Günü Kutlamaları Çelenk koyma, "Kadını Güçlendir, Türkiye Güçlensin" pankartı eşliğinde kortej yürüyüşü ve kadın konukevinde kalan kadınların Afrin şehitlerimiz için hazırlamış olduğu kermes ile gerçekleştirilmiştir.

- Manisa Yunusemre Kent Konseyi olarak kadınlara yönelik Manisa Yunusemre Belediyesi Barbaros Mahallesi Hanımlar Lokalinde düzenlenen “Çocuklarımızla Sağlıklı İletişim” konulu söyleşi aile danışmanı Sema YILDIRIM tarafından gerçekleştirilmiştir.
- Manisa Yunusemre Kent Konseyi olarak kadınlara yönelik olarak düzenlenen "Kadınlarımız Soruyor" konulu seminer ‘‘Haklarımı Öğreniyorum’’ konuşmasıyla Avukat İslim Betül POLAT tarafından ve ‘‘Kanserle Mücadele’’ konulu konuşmasıyla Uzman Doktor Özgür YILDIRIM'ın katılımıyla Manisa Yunusemre Belediyesi Hanımlar Lokalinde gerçekleştirilmiştir.

3.4.2. Engelliler Meclisi Etkinlik ve Faaliyetleri

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Engelli Meclisi kurumsal yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Engelliler Meclisi

MANİSA YUNUSEMRE BELEDİYESİ KENT KONSEYİ ENGELLİLER MECLİSİ	
Başkan	Yürütme Kurulu Üyesi
Rabia KESKİN	Bedriye ALTUNDAŞ Ümmühan ÇAN Nilgün ATİK Gülşen ATAK Mustafa AKGÜL Hatice AKGÜMÜŞ

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Engelliler Meclisinin etkinlik ve faaliyetlerinde bazıları şu şekilde sıralanabilir:

- Yunusemre Kent Konseyi Engelli Meclisi, engelliler haftası nedeniyle sanal gerçeklik gözlüğü ile yaptığı etkinlikte, engelli bir bireyin neler hissettiğini Manisa Celal Bayar Üniversitesi'ndeki öğrencilerle anlamaya çalışılmıştır.
- Yine Yunusemre Kent Konseyi Engelli Meclisi, engelli faaliyetleri kapsamında Hidrosefali hastası Osman Can'a doğum günü sürprizi yaparak onun ve ailesinin sevincine ortak olmuştur.
- Yunusemre Kent Konseyi Engelli Meclisi olarak Manisa Celal Bayar Üniversitesi Kimya Bölümü öğrencileriyle 21 Mart Down sendromu farkındalık günü''+1 Farkla mutluyuz'' projesi kapsamında özel çocuklarımızla kimya alanında deneyler yapıp onlarla farklı bir gün geçirilmiştir (Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri ile Mülakat; Manisa, 3 Haziran, 2019).

3.4.3. Gençlik Meclisi Etkinlik ve Faaliyetleri

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Gençlik Meclisi kurumsal yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Gençlik Meclisi

MANİSA YUNUSEMRE BELEDİYESİ KENT KONSEYİ GENÇLİK MECLİSİ		
Başkan	Sekreter	Yürütme Kurulu Üyesi
Yusuf ÇETİNKAYA	Hasan ÖZBEK	Osman GÜRESER (KYK Başkanı) Murat EMGENER (Diyanet Temsilcisi) Furkan VURAL (Üniversite Öğrenci Başkanı) İpek İrem ÜLKÜ (Ar-Ge) Kübra ÖZBEK Ömer KORKMAZ Tuba ÖZBEK Tolga ÇIRAKOĞLU Mehmet Ali GÜL Ahmet Sefa SULU Bahadır Abdullah ONAT Beril ÖZER Elif Nur GÜNAYAR Ercüment KUMRU Habib GÜL Hasan Tuğra ERALP İbrahim Etem AYŞEN Erol Nida ÖZGÜRLER Sümeyye AKBAŞ Ömer AKDAĞ Cemil TUMANTOZLU Aydın BATTAL Ahmet TUMANTOZLU Muhammed Talha ÇETİNKAYA

Yunusemre Kent Konseyi Gençlik Meclisi çalışmalarıyla özellikle dezavantajlı grupların yaşadığı sıkıntılara dikkat çekerek farkındalık yaratmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda güzel bir çalışmaya imza atan Yunusemre Kent Konseyi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerinin katkılarıyla ‘‘Yoluma Engel Olma Projesi’’yle duyarsız sürücülere seslenmiş ve toplumsal farkındalık için gayret göstermiştir.

3.4.4. Çocuk Meclisi Etkinlik ve Faaliyetleri

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Çocuk Meclisi kurumsal yapısına aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 5: Manisa Yunusemre Kent Konseyi Çocuk Meclisi

MANİSA YUNUSEMRE BELEDİYESİ KENT KONSEYİ ÇOCUK MECLİSİ	
Başkan	Yürütme Kurulu Üyesi
Hülya ŞIKTAŞLI	Olca YUR Abdullah TURŞAK Feyza AKTAŞ Kağan DOĞAN Melek GENÇEL

Çocuk hakları, kanunen veya ahlaki olarak dünya üzerindeki tüm çocukların doğuştan sahip olduğu; eğitim, sağlık, yaşama, barınma; fiziksel, psikolojik veya cinsel sömürüye karşı korunma gibi haklarının hepsini birden tanımlamakta kullanılan evrensel kavramdır. Buradan hareketle, Manisa Yunus Emre Kent Konseyi de Barbaros Mehmet Savunmaz Orta Öğretim Okulunda bulunan okul öncesi öğrencileri ile buluşarak Dünya Çocuk Hakları etkinliği kapsamında, etkinlikte bulunmuştur. Bu etkinlikler her yıl farklı

okullarda Çocuk Meclisince tekrarlanmakta farkındalık oluşturulmasına çalışılmaktadır. Bunun dışında gerçekleştirilen etkinlikler şu şekilde sıralanabilir

- Yunusemre Kent Konseyi Çocuk Meclisi olarak “Sosyal Sorumluluk Projesi” kapsamında Cumhuriyet İlköğretim Okulu öğrencileri ve öğretmenlerinin katılımları ile “Temiz Çocuk, Temiz Toplum, Temiz Çevre” sloganıyla çevredeki çöpler toplanmıştır.
- Küçük yaştan itibaren onlara, “Çevre Bilinci”ni aşlamayı, çevreyi temiz tutmalarını ve doğayı korumayı hedefledik. Doğayı korursak, doğanında bizleri koruyacağını vurgulayarak çocuklarımızın daha da bilinçlenmesi yolunda birlikte çalıştık. (Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri ile Mülakat; Manisa, 3 Haziran, 2019).
- Yunusemre Belediyesi Kent Konseyi Çocuk Meclisi olarak 2. döneme merhaba etkinliği karikatürist İbrahim Atabey ve 23 Nisan İlkokulu’nun desteği ile düzenlenmiştir.
- Yunusemre Kent Konseyi Çocuk Meclisi ve Kuran-ı Kerim kursu öğrencileri, örnek bir davranış ile kendi harçlıkları ile topladıkları para ile Hz. Peygamber Efendimiz (SAV) ve tüm şehitlerimiz için lokma hayrı düzenlemişlerdir.
- Yine 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı kapsamında yapılan temsili makam ağırlamaları nedeniyle Yunusemre Kent Konseyi Başkanı koltuğuna Bahçeşehir Koleji 4. sınıf öğrencisi Beren Bağla oturmuştur.

Manisa Yunusemre Kent Konseyi hem meclisler hem de çalışma grupları vasıtasıyla gerçekleştirilen etkinliklerle gençler, kadınlar, çocuklar ve engellileri toplumsal hayata katılması noktasında aracı rolü üstlenmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yerel yönetimlerin dayandığı değerler içerisinde demokrasi önemli bir yer tutmaktadır. Demokrasi okulları olarak bilinen yerel yönetimler vatandaşa en yakın kuruluşlar olarak katılım, şeffaflık, özgürlük, özerklik gibi ilkeler ekseninde hareket etmektedir. Yerel demokrasinin ve yerel katılımın hayata geçirilmesinde yerel yönetimlere önemli görevler düşmektedir.

Yerel katılımın sağlanmasında ve yerel demokrasinin hayata geçirilmesi noktasında özellikle 2000 sonrası süreçte Türkiye’de önemli reform çabaları ortaya konulmuştur. Yerel yönetimler alanında gerçekleştirilen reformlarla birlikte, katılımcı, şeffaf, hesap verebilir ve demokratik bir yönetim anlayışı ortaya konulmuştur. Belediye, İl Özel İdaresi ve Büyükşehir Belediyesi Kanunları ile yerel yönetimler alanında önemli düzenlemeler hayata geçirilmiştir.

Yerel yönetimler alanında ortaya konulan düzenlemelerden birisi olan Belediye Kanunu’nun 76. Maddesine istinaden oluşturulan Kent Konseyleri yerel demokrasinin ve yerel yönetişimin yansıması olan sivil oluşumlardır. Yerel karar alma sürecine katılım noktasında toplumun farklı kesimlerinin bir arada temsil edildiği mekanizmalar olarak kabul edilen kent konseyleri Türkiye’ye özgü yerel demokrasi deneyimleri şeklinde ifade edilmektedir.

Türkiye’de yerel demokrasinin hayata geçirilmesinde ve kent konseylerinin oluşturulmasında etkili olan yerel yönetim reformları noktasında Avrupa Birliği katalizör işlevi görmüştür. Avrupa Birliği ilerleme raporlarında yerel yönetimler alanında gerçekleştirilen düzenlemeler ile ilgili görüş ve tavsiyeler ortaya konulmuş ve kent konseylerinin yerel demokrasinin önemli aktörleri olarak dile getirilmiştir.

Türkiye’de Yerel Gündem 21 deneyimi sonrasında 2006 yılında çıkarılan yönetmelikle düzenlenen kent konseyleri; gönüllülük esasına dayalı olarak oluşturulmuş mekanizmalardır. Hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin öne çıktığı hemşehrlik hukukunu esas alan, vatandaşların yönetime ve alınan kararlara katılımını sağlayan kent konseyleri; kamu kurum ve kuruluşlar, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütlerinin katkı verdiği yerel demokrasi birimleri olarak değerlendirilmektedir.

Manisa Yunusemre Kent Konseyi üzerinden hareketle, Türkiye’de kent konseylerinin yapısı incelendiğinde dikkati çeken hususlar şu şekilde vurgulanabilir. Kent konseyinde alınan kararlar yapılacak olan ilk belediye meclis toplantısında görüşülmekte ve tavsiye niteliği taşımaktadırlar. Kent konseyleri idari açıdan bağımsız olmakla beraber mali açıdan belediyeye bağımlı bulunmaktadır. Yapılan faaliyet ve çalışmalar ile kent konseyinde çalışan personelin mali ihtiyaçları belediye bütçesinden sağlanan destek ile karşılanmaktadır. Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri ile yapılan görüşmede her ne kadar kendilerine ait bir bütçe olmasa da bu konuda şu ana kadar ciddi bir sıkıntı yaşamadıklarını, Belediye Başkanı Mehmet Çerçi’nin bu konuda her türlü desteği verdiğini ifade etmiştir. (Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri ile Mülakat; Manisa, 3 Haziran, 2019).

Manisa Yunusemre Kent Konseyi üzerine gerçekleştirilen çalışmada elde edilen bilgiler ve Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Serkreteri Mustafa Bilir ile yapılan görüşmeler neticesinde oluşan kanaat Manisa Yunusemre Kent Konseyi bünyesinde barındırdığı kadın, genç, engelli ve çocuk meclisleri ile yerel katılımın sağlanması noktasından önemli bir işlev gördüğüdür. Yunusemre Kent Konseyinin, özel sektör kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, üniversite ve diğer kamu kurumlarından önemli destekler aldığı görülmektedir. Yunusemre Belediyesinin ise bürokratik olarak aynı

yaklaşımı pek benimsemediği, bürokratların daha rekabetvari bir tutum gösterdikleri bununla birlikte Belediye başkanının Kent Konseyine olumlu baktığı görüşme sonucunda elde edilen bulgulardan birisidir (Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri ile Mülakat; Manisa, 3 Haziran, 2019).

Manisa Yunusemre Kent Konseyi, Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nde, Kredi Yurtlar Kurumu'nda eğitim-öğretim döneminde stantlar açarak, afiş ve broşürler dağıtarak kendini tanıtmaya faaliyetlerinde bulunmaktadır.

Manisa Yunusemre Kent Konseyi'nin yaptığı çalışmalar incelendiğinde daha çok kadınlara ve çocuklara yönelik çalışmalar yapıldığı engellilere ve gençlere yönelik çalışmaların az olduğu görülmektedir. Buradan hareketle bu durum kadınların katılım noktasında oldukça aktif ve gayretli olduğu şeklinde de değerlendirilebilir. Ayrıca yaptığı çalışmalarla adından söz ettiren Manisa Yunusemre Kent Konseyi bünyesinde çalışma gruplarının bulunmasına rağmen aktif faaliyet içinde bulunmaması bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Manisa Yunusemre Kent Konseyinin yürütme kurulu üyelerinin toplumun farklı kesimlerinden seçilmiş olması nedeniyle katılımcı bir yaklaşım gösterdiği söylenebilir. Yapılan faaliyetler ve alınan kararlar yerel gazete ve televizyon imkanları da kullanılarak yerel halka yeterli derecede ulaştırılmaktadır. Buradan hareketle şeffaf bir anlayıştan bahsedilebilir.

Sonuç olarak, Yunusemre Kent Konseyi toplumsal sorunların çözümünde, toplumun farklı kesimlerini bir araya getirerek farkındalık oluşturma noktasında önemli bir işlev görmektedir. Yerel karar alma sürecinin önemli bir aktörü olarak Yunus Emre Kent

Konseyi dikkate değer çabalar ortaya koymaktadır. Fakat tüm iyi niyetli yaklaşımlara ve gayretlere karşın vatandaş katılımının istenen seviyede olduğu söylenemez.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, Ş. (2003), ‘‘Yerel Düzeyde Yönetime Katılım ve Yerel Yönetim Sürecindeki İşlevleri Açısından ‘‘Yerel Gündem 21’’: Malatya Belediyesi Yerel Gündem 21 Örneği’’, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt: 12, Sayı:1 ss.45-63.
- Aktan, Coşkun Can. (1999), ‘‘21.Yüzyıl ve Anayasal Demokrasi’’, Yeni Türkiye Dergisi, Eylül-Ekim
- Aktan, Coşkun Can. (2016), ‘‘İdeal Bir Siyasal Yönetim Arayışı ve Anayasal Demokrasi’’
- Atasoy, Veysel (1992), Türkiye’de Mahalli İdarelerin Yapısı ve Yeniden Düzenlenmesi, TDAY Yayını, İstanbul
- Ateş, H. (2008). ‘‘Yerel Yönetişimin Yeni Araçları Kent Konseyleri’’. Birlik Dergisi, s:32-34.
- Başsoy, Ahmet, Yeter Enis (1996) Belediye Başkanları Ve Yerel Yönetimlerin Seçimle Göreve Gelen Diğer Görevlilerinin Özlük Mali Ve Sosyal Hakları, Türk Belediyecilik Derneği Konrad Adenauer Vakfı, Mahalli İdareler Eğitim Araştırma Geliştirme Merkezi, Ankara
- Bozkurt, Yavuz (2014) ‘‘Yerel Demokrasi Aracı Olarak Türkiye’de Kent Konseyleri: Yapı, İşleyiş ve Sorunlar’’ Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Sayı:40, 229-239.
- Bulut, T. (2013). Kent Konseyleri, Bursa: Ekin Yayınları.
- Çeçen, A (1995). ‘‘İnsan Hakları. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Çelik, Fikret ve Sefa Usta (2012), ‘‘Demokrasi Teorisi Çerçevesinde Katılım Perspektifinden Türkiye’de Yerelleşme Çabalarının Değerlendirilmesi’’, (Ed.

- Özgür Önder ve Fatih Kırışık), Kamu Yönetiminde ve Siyaset Biliminde Karar Verme, Ankara: Orion Kitabevi.
- Çelik, Fikret, Çelik, Vasfiye, ve Usta, Sefa (2008), ‘‘Yerel Özerklik ve Yerel Demokrasi İlişkisi’’, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı:2, ss.87-104.
- Çiftçi, Oya (1996), "Temsil, Katılma ve Yerel Demokrasi", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 6.
- Çukurçayır, Akif (2002), Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi, Çizgi Kitabevi, Konya.
- Dursun, Davut (2006). Siyaset Bilimi, Beta Yayınevi, İstanbul.
- Eken, M (2006), Yönetimde Şeffaflık, Sakarya: Sakarya Kitabevi.
- Emrealp, Sadun (2005), Türkiye’de Yerel Gündem 21 Programı-Yerel Gündem 21 Uygulamalarına Yönelik Kolaylaştırıcı Bilgiler El Kitabı, İstanbul: IULA-EMME Yayını.
- Eryılmaz, Bilal (2012), Kamu Yönetimi, Umuttepe Yayınları, Kocaeli.
- Görmez Kemal ve Harika Uçar Altınışık (2011), ‘‘Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri’’, Enes Battal Keskin (Edt), Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, 30-50, Bursa.
- Görmez, Kemal (1997), ‘‘Yerel Demokrasi ve Türkiye’’ Vadi Yayınları, No:72, Konya.
- Görmez, Kemal (2005), ‘‘Küreselleşme ve Yerelleşme’’ 1. Baskı, Odak Yayınları, Ankara.
- Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi Cilt 8, Sayı 2, 2016, ISSN: 1309-8020 (Online)

Kahraman, Selahattin (2015), ‘‘Yerel Yönetimlerde Demokrasi Olgusu Açısından Kent Konseylerinin Önemi ve Van Kent Konseyi Uygulaması’’ Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Muğla.

Karabulut, Haşim (2009), ‘‘Yerel Demokrasilerde Kent Konseylerinin Rolü Bursa, Kent Konseyi Örneği’’, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.

Kent Konseyleri Yönetmeliği, 08/10/2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete.

Kerman, Uysal, Yakup Altan, Mehmet Aktel ve Mustafa Lamba (2011), ‘‘Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri’’, Enes Battal Keskin (Edt), Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa.

Kocaoğlu, Mustafa (2015), ‘‘Yerel Yönetimlerde Katılım ve Kültür’’ Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.

Kutlu, Önder, Usta, Sefa ve Kocaoğlu, Mustafa (2009), ‘‘Vatandaş Odaklı/Vatandaşın Odakta Olduğu Yönetim: Kent Konseyleri ve Selçuklu Belediyesi Örneği’’, Selçuk Üniversitesi, İ.İ.B.F. Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi, S:18, Ekim 2009, ss.507-53

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Genel Sekreteri ile Mülakat; Manisa, 3 Haziran, 2019).

Manisa Yunusemre Kent Konseyi Yönergesi 2014

Öner, Şerif. (2006), ‘‘Yeni Mevzuat Çerçevesinde Türkiye’de Belediye Yönetimi’’ Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.

Özdemir, A. T. (2011), ‘‘Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri’’, Sayıştay Dergisi, Sayı:83, Ekim-Aralık, 29-55.

- Özer, M. Akif (2000), “Yerel Demokrasi, Demokratik Yerel Yönetimler ve Yerel Yönetimlerin Demokratikleştirilmesi Kavramlarının Analizi Üzerine”, Türk İdare Dergisi, Sayı:426.
- Pustu, Yusuf (2005), Yerel Yönetimler ve Demokrasi. Sayıştay Dergisi, S:57, 121-134.
- Sitembölükbaşı, Şaban (2005), “Liberal Demokrasinin Çıkmazlarına Çözüm Olarak Müzakereci Demokrasi”, Akdeniz İİBF Dergisi, Sayı 10, s.139-162.
- Şenel, Sinan (2014), “Yerel Demokrasi ve Bağcılar Belediyesi Örneği” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Toprak, Zerrin. (2011), “Kent Konseylerinin Kuruluş Felsefesi ve Uygulama Temelleri”, Kent Konseyleri Sempozyumu 6-7 Mayıs, Bursa, 5-12.
- Tortop, Nuri (1992), “Demokratik Mahalli İdare Anlayışının İlkeleri”, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 1(3).
- Turhan, M. (1988). “Çoğunluk İlkesi”, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, s:4
- Usta, Sefa (2011), “Katılımcı Demokrasi Perspektifinden Kent Konseyleri ve Sivil Toplum Kuruluşları İlişkisi: Sakarya Örneği”, Enes Battal Keskin (Edt), Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiriler Kitabı, Bursa.
- ÜSTE, Bahar Rabia (2005), “Yerel Yönetimlerde Demokratikleşme”, Türk İdare Dergisi, Sayı:448.
- Üste, Rabia Bahar (2005), “Yerel Yönetimlerde Demokratikleşme”, Türk İdare Dergisi, Sayı 448, s. 49-60.
- Yalçındağ, Selçuk (1995), "Saydam ve Dürüst Belediyecilik", Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, 4(1).

Yayla, Atilla (2005), Siyasi Düşünceler Sözlüğü, Ankara: Adres Yayınları.

Yaylı, Hasan, Pustu, Yusuf (2008), ‘‘Yerel Demokrasinin İlkeleri’’, Karadeniz Araştırmaları, Sayı:16, s.133-153.

Yüksel, Fatih (2004), Çağdaş Kent Yönetimi ve Yönetici Vizyonu, Detay Yayıncılık-Ankara.